

Llywodraeth Cynulliad Cymru
Welsh Assembly Government

www.cymru.gov.uk

Strategaeth Addysg Cyfrwng Cymraeg

Gwybodaeth

Dogfen gwybodaeth rhif: 083/2010
Dyddiad cyhoeddi: Ebrill 2010

Strategaeth Addysg Cyfrwng Cymraeg

- Cynulleidfa** Pob corff sy'n ymwneud ag addysg a hyfforddiant yng Nghymru, penaethiaid a chyrff llywodraethu ysgolion a gynhelir, awdurdodau lleol, Bwrdd yr Iaith Gymraeg, Cyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru, sefydliadau addysg uwch, sefydliadau addysg bellach, Colegau Cymru, darparwyr ym maes dysgu seiliedig ar waith, sefydliadau a fforymau cyflogwyr, Estyn, undebau llafur, canolfannau Cymraeg i Oedolion, y Ddraig Ffynci, Cyngorau Sgiliau Sector/cyrff gosod safonau, Gyrfa Cymru, y Sefydliad Cenedlaethol dros Addysg Barhaus i Oedolion, Rhieni dros Addysg Gymraeg, Partneriaethau Plant a Phobl Ifanc, Mentrau Iaith, sefydliadau gwirfoddol a chymunedol.
- Trosolwg** Mae'r ddogfen hon yn nodi Strategaeth a Rhaglen Weithredu Llywodraeth Cynulliad Cymru ar gyfer addysg cyfrwng Cymraeg.
- Rhagor o wybodaeth** Ceinwen Jones
Llywodraeth Cynulliad Cymru
Tŷ'r Afon
Heol Bedwas
Bedwas
Caerffili
CF83 8WT

Ffôn: 01443 663754
Ffacs: 01443 663653
e-bost: addysg.gymraeg@cymru.gsi.gov.uk
- Copiâu ychwanegol** Gellir cael copiâu ychwanegol trwy gysylltu â Rhiannon Jenkins yn y cyfeiriad uchod. Mae'r ddogfen hon ar gael ar y rhyngwrdd hefyd yn: www.cymru.gov.uk/addysgasgiliau
- Dogfennau cysylltiedig** *Cymru'n Un: Rhaglen flaengar ar gyfer llywodraethu Cymru; Iaith Pawb: Cynllun Gweithredu Cenedlaethol ar gyfer Cymru Ddwyeithog; Y Wlad sy'n Dysgu: Gweledigaeth ar Waith; Sgiliau sy'n Gweithio i Gymru: Strategaeth a Chynllun Gweithredu Sgiliau a Chyflogaeth; Strategaeth Addysg Cyfrwng Cymraeg – Ymgynghoriad*

Cynnwys

Rhagair y Gweinidog	2
1. Ein gweledigaeth	4
2. Cyflwyniad	4
3. Egwyddorion	10
4. Nodau ac amcanion strategol	12
5. Monitro	19
Atodiad: Deilliannau a thargedau	21
Rhaglen Weithredu	27

Rhagair y Gweinidog

Gweledigaeth *Iaith Pawb* yn 2003 oedd creu Cymru ddwyieithog, hynny yw, Cymru 'lle y gall pobl ddewis byw eu bywydau naill ai drwy gyfrwng y Gymraeg neu'r Saesneg neu'r ddwy iaith a lle mae bodolaeth y ddwy iaith yn fater o falchder a chryfder i ni i gyd'. Mae'r strategaeth hon yn adeiladu ar y trosolwg a geir yn *Iaith Pawb*, drwy ganolbwyntio ar ddatblygu addysg a hyfforddiant cyfrwng Gymraeg yn y dyfodol. Caiff ei roi ar waith yn awr ochr yn ochr â Mesur a Strategaeth arfaethedig Llywodraeth Cynulliad Cymru ar yr iaith Gymraeg.

Ar ôl dadansoddi a chyhoeddi'r ymatebion i'r ymgynghoriad cyhoeddus ar y Strategaeth Addysg Cyfrwng Gymraeg ddrafft yn Nhachwedd 2009, roeddwn yn falch i weld bod y mwyafrif llethol ohonynt yn cefnogi cyfeiriad cyffredinol y Strategaeth ddrafft. Mae'r Strategaeth wedi cael ei newid a'i mireinio yn sgîl y sylwadau beirniadol a chefnogol a wnaed ar fanylion y Strategaeth a'r dull o'i gweithredu. Mae nifer o'r rhain yn ymwneud yn arbennig â blaenoriaethu, cryfhau ac ychwanegu manylion at agweddau ar y Rhaglen Weithredol.

Mae ein gweledigaeth o dwf parhaus mewn addysg a hyfforddiant cyfrwng Gymraeg ym mhob sector ac ystod oedran yn agenda hirdymor. Mae modd gweithio ar rai elfennau ar unwaith, ond bydd yn cymryd peth amser i weld cynnydd gyda newidiadau eraill. Mae ein targedau yn adlewyrchu'r broses raddol hon drwy bennu targedau pum mlynedd a deng mlynedd, a chaiff y targedau ar gyfer 2020 eu hadolygu yn 2015. Bydd monitro'r targedau hyn yn elfen allweddol wrth sicrhau llwyddiant y Strategaeth.

Mae'r Strategaeth hon yn amlinellu cyfeiriad strategol cenedlaethol Llywodraeth Cynulliad Cymru. Mae'r Rhaglen Weithredol gysylltiedig yn rhoi manylion am yr hyn a ddisgwyliwn gan bartneriaid a rhanddeiliaid ym mhob sector a chyfnod addysg a hyfforddiant o addysg feithrin i addysg uwch a thu hwnt.

Mae'n falch gennyf gyflwyno'r ddogfen hon gan gyflawni ein hymrwymiad i Strategaeth Addysg Cyfrwng Cymraeg a nodwyd yn *Cymru'n Un*. Rwyf i'n bersonol wedi ymrwymo i weithrediad llwyddiannus y Strategaeth hon. Edrychaf ymlaen at gydweithio â phob un o'n partneriaid a sicrhau, gyda'n gilydd, system addysg a hyfforddiant sy'n ymateb i'r galw cynyddol am addysg cyfrwng Cymraeg, gan gynyddu nifer y dysgwyr sy'n dod yn rhugl yn y Gymraeg ac sy'n gallu defnyddio'r iaith yn eu cymunedau, gyda'u teuluoedd ac yn y gweithle.

Leighton Andrews AC
Y Gweinidog dros Blant, Addysg a Dysgu Gydol Oes

1. Ein gweledigaeth

Cael system addysg a hyfforddiant sy'n ymateb mewn ffordd wedi'i chynllunio i'r galw cynyddol am addysg cyfrwng Cymraeg, sy'n cyrraedd ein cymunedau amrywiol ac yn eu hadlewyrchu ac sy'n sicrhau cynnydd yn nifer y bobl o bob oedran a chefnidir sy'n rhugl yn y Gymraeg ac sy'n gallu defnyddio'r iaith gyda'u teuluoedd, yn eu cymunedau ac yn y gweithle.

2. Cyflwyniad

2.1 Mae'r Strategaeth hon yn nodi uchelgais Llywodraeth Cynulliad Cymru o gael gwlad lle y mae addysg a hyfforddiant cyfrwng Cymraeg yn rhannau annatod o'r isadeiledd addysg. Rydym am sicrhau bod y system addysg yn ei gwneud yn bosibl i fwy o ddysgwyr o bob oedran feithrin amrywiaeth ehangach o sgiliau iaith yn y Gymraeg. Bydd hyn yn eu galluogi i ddefnyddio'r iaith yn eu bywydau personol, yn gymdeithasol ac yn y gweithle. Rydym am weld system sy'n ymateb i alw'r cyhoedd am gynnydd mewn darpariaeth cyfrwng Cymraeg.

2.2 Mae'r Strategaeth hon yn manteisio ar y sylfeini cadarn a osodwyd eisoes. Twf addysg cyfrwng Cymraeg oedd un o ddatblygiadau mwyaf nodedig system addysg Cymru yn ystod ail hanner yr ugeinfed ganrif. Yn dilyn sefydlu'r ysgol gynradd wladol cyfrwng Cymraeg gyntaf yn 1947, mae'r sector wedi tyfu'n gyflym ledled Cymru, yn bennaf oherwydd y galw gan rieni a rhai a oedd yn llunio polisïau ym maes addysg. Erbyn 2009, roedd 438 o ysgolion cynradd (29%) yn ysgolion cyfrwng Cymraeg, gyda 21% o ddysgwyr oedran cynradd yn mynychu dosbarthiadau lle y defnyddir y Gymraeg fel y prif gyfrwng addysgu. Ers sefydlu Cynulliad Cymru, mae canran y dysgwyr wedi cynyddu o ffigur 1999, sef 17.7%. Drwy addasu technegau trochi gwledydd megis Canada yn y 1960au a'r 1970au, datblygodd Cymru ei dulliau ei hun o ddefnyddio'r Gymraeg fel cyfrwng dysgu. Heddiw, mae cymunedau dwyieithog ac amlieithog ledled Ewrop a'r byd yn cydnabod ein llwyddiant, ac yn defnyddio'r system addysg cyfrwng Cymraeg fel enghraifft o arfer gorau i'w hefelychu.

2.3 Mae'r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg ar lefel uwchradd ac ôl-16 wedi cynyddu hefyd, er ar gyfradd arafach, o'r ysgol uwchradd cyfrwng Cymraeg gyntaf i agor yn 1956 i'r 55 o ysgolion uwchradd (25%) yn 2009 sy'n darparu gwersi cyfrwng Cymraeg mewn mwy na hanner pynciau'r cwricwlwm. Darparwyd y cymwysterau cyfrwng Cymraeg cyntaf gan CBAC yn y 1960au cynnar mewn nifer

cyfyngedig o bynciau lefel 'O' i ddysgwyr oedd heb gymorth gwerslyfrau cyhoeddedig. Erbyn 2009, roedd 19 sefydliad dyfarnu yn cynnig mwy na 400 o gymwysterau drwy gyfrwng y Gymraeg, gyda dysgwyr o bob oedran yn cael eu cefnogi gan oddeutu 200–250 o adnoddau addysgol a gyhoeddir yn y Gymraeg bob blwyddyn. Ers y 1970au, y Llywodraeth sydd wedi cynnal yr isadeiledd angenrheidiol hwn, gyda Chynulliad Cymru ac yn fwy diweddar Llywodraeth Cynulliad Cymru yn cynyddu ei buddsoddiad yn y sector. Mae'r Strategaeth hon yn crisialu ac yn ffurfioli ein nod o barhau i arwain y byd ym maes addysg mewn a thrwy iaith leiafrifol, drwy sicrhau bod addysg cyfrwng Cymraeg yn datblygu ac yn ffynnu ymhellach yn y dyfodol. Disgrifir a thrafodir y datblygiadau hyn yn fwy manwl yn yr adran Cyd-destun ac Ystyriaethau yn y ddogfen ymgynghori a ragflaenodd y Strategaeth hon, sef *Strategaeth Addysg Cyfrwng Cymraeg* (Dogfen ymgynghori, Mai 2009).

2.4 Rydym am i lwyddiannau'r hanner canrif ddiwethaf fod yn sail i ddatblygu pellach. Byddwn yn sicrhau y caiff fframwaith a seilwaith polisi cryfach eu sefydlu a'u datblygu i gynnal cryfderau'r system bresennol. Rydym am weld system cyfrwng Cymraeg sy'n manteisio ar flaengynllunio effeithiol ym mhob cyfnod addysg a hyfforddiant. Mae asesu'r galw yn gywir, a'r ymrwymiad a'r adnoddau i ymateb i'r galw hwnnw, yn egwyddorion allweddol y broses, ym mhob cyfnod o'r blynyddoedd cynnar hyd at addysg uwch a dysgu gydol oes.

2.5 Wrth olrhain twf addysg cyfrwng Cymraeg, gwelwn fod rhai awdurdodau lleol wedi gweithredu mewn ffordd ragweithiol i gynyddu cyfleoedd i ddysgwyr gael addysg cyfrwng Cymraeg. Maent wedi ceisio cryfhau eu polisiau iaith Gymraeg mewn perthynas ag addysg. Fodd bynnag, efallai bydd angen i awdurdodau lleol eraill wella eu gwaith cynllunio strategol er mwyn hwyluso twf addysg cyfrwng Cymraeg fel rhan o ddatblygu polisiau mewn ffordd gydlynol a chydgyssylltiedig.

2.6 Mewn sawl ardal yng Nghymru, pwysau gan rieni/gofalwyr ac eraill fu'r prif ffactor a ddarbwyllodd y rhai a oedd yn llunio polisiau ym maes addysg i flaengynllunio er mwyn ateb y galw am addysg cyfrwng Cymraeg. Mae cyflymder yr ymateb i'r galw hwnnw yn parhau i fod yn broblem mewn rhai awdurdodau lleol. Mae sefyllfa o'r fath yn fregus, ac mae'n tueddu i arwain at nifer o anghysonderau. Felly disgwyliwn i awdurdodau lleol sy'n cynnig dewis rhwng darpariaeth cyfrwng Cymraeg a darpariaeth cyfrwng Saesneg esbonio sut y byddant yn darparu lleoedd digonol a phriodol i blant mae eu rhieni/gofalwyr yn dymuno iddynt gael addysg cyfrwng Cymraeg. Er mwyn gwneud hyn, bydd rhaid iddynt gynnal asesiad cynnar o'r galw er mwyn iddynt allu cynllunio yn unol â hynny. Byddwn yn annog y defnydd o ddulliau

safonedig o fesur y galw gan rieni yn seiliedig ar y dulliau a ddatblygwyd gan Fwrdd yr Iaith Gymraeg. Rhaid i gynllunwyr gael dealltwriaeth glir o'r derminoleg a natur y galw. Disgwylwn i awdurdodau lleol roi gwybodaeth fanwl gywir i rieni am natur ieithyddol y gwahanol ysgolion. Caiff awdurdodau lleol a phartneriaid eu hannog i gydweithio lle y bo'n briodol, ac efallai y bydd cymorth proffesiynol ar gael ar gyfer gweithio mewn consortiwm. Mae'r Strategaeth hon yn datgan yn glir os nad yw awdurdodau lleol yn cydweithredu'n wirfoddol i asesu ac ymateb yn effeithiol i'r galw gan rieni, bydd mesurau pellach, gan gynnwys deddfwriaeth, yn cael eu hystyried.

2.7 Nid yw darpariaeth cyfrwng Cymraeg yn y cyfnod ôl-14, na'r strwythurau sy'n ategu'r ddarpariaeth, eto wedi'u datblygu'n ddigonol. Cafwyd rhywfaint o gynnydd yn y cyfnod 14–19 i ddatblygu amrywiaeth ehangach o gyfleoedd dysgu, gan gynnwys addysg alwedigaethol. Mae sawl model darparu ac arfer gorau wedi'u datblygu yn ystod y blynyddoedd diwethaf, naill ai drwy waith partneriaeth yn y sector ysgolion neu drwy gydweithredu rhwng ysgolion a darparwyr eraill. Fodd bynnag, mae'r rhaglen Llwybrau Dysgu 14–19 yn parhau i'w gwneud yn ofynnol i ddatblygu'n sylweddol yr amrywiaeth o opsiynau i fodloni gofynion y Mesur Dysgu a Sgiliau (Cymru) 2009, a'r isadeiledd i'w cynnal. Mae dilyniant ieithyddol mewn Cymraeg iaith gyntaf ac yn y cyfleoedd i astudio opsiynau cyfrwng Cymraeg o 14 oed hyd at addysg uwch yn flaenoriaeth. Ym maes addysg uwch, er i ni weld rhai datblygiadau arwyddocaol yn ystod y blynyddoedd diwethaf, ceir llawer o amrywiadau yn y ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg a gynigir rhwng sefydliadau ac mewn pynciau gwahanol. Mewn rhai achosion, ceir cyfle i gyflawni pob rhan o gwrs, neu rannau helaeth ohono, drwy gyfrwng y Gymraeg, ac mewn achosion eraill, efallai fod y cyfle yn gyfyngedig i ran o fodiwl, megis seminarau neu gymorth tiwtorial.

2.8 Mae'r Strategaeth hon yn cyfateb yn uniongyrchol â'r Fframwaith Effeithiolrwydd Ysgolion (FfEY) a Diben Cenedlaethol Ysgolion. Y FfEY yw'r fframwaith polisi cyfunol sy'n ceisio gweddnewid safonau a darpariaeth addysgol yn Llywodraeth Cynulliad Cymru, awdurdodau lleol ac ysgolion dros y ddegawd nesaf. Prif nod y Fframwaith yw gwella deilliannau dysgu a lles plant a phobl ifanc o ba bynnag gefndir economaidd-gymdeithasol; a lleihau'r amrywiaeth yn y deilliannau dysgu o fewn a rhwng ystafelloedd dosbarth, ysgolion ac awdurdodau lleol. Mae'r amcanion yn canolbwyntio ar wella ansawdd addysgu ac arweinyddiaeth, ymestyn arferion da ysgolion ac awdurdodau lleol gan gynnwys gweithio mewn consortiwm cydweithredol, sicrhau bod systemau

hunanwerthuso yn gydnaws â fframwaith arolygu Estyn, a chynnig gwerth gwell am arian gyda mwy o adnoddau addysg yn cyrraedd y rheng flaen mewn ystafelloedd dosbarth ledled Cymru. Mae'r Strategaeth Addysg Cyfrwng Cymraeg yn cefnogi'r gwaith datblygu ar y Model Cenedlaethol ar gyfer Gwella Ysgolion.

2.9 *Trawsnewid y Ddarpariaeth Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru* (Llywodraeth Cynulliad Cymru, 2008) yw'r fframwaith cenedlaethol sy'n ategu'r broses o weddnewid y ffordd mae ysgolion, colegau addysg bellach a darparwyr dysgu eraill yn gweithio yng Nghymru. Mae'r fframwaith trawsnewid yn annog pob rhan o Gymru i ddatblygu cynigion a fydd yn sail i'r newidiadau sydd eu hangen i wella'r dewis i bob dysgwr, ond yn gwneud hyn mewn ffordd sy'n ymateb i amgylchiadau lleol. Mae gwella'r cyfleoedd i ddilyn cyrsiau a addysgir drwy gyfrwng y Gymraeg yn flaenoriaeth wrth weithredu'r fframwaith trawsnewid, a fydd yn gweithio ochr yn ochr â'r Strategaeth hon. Disgwylwn i'r cynigion ar gyfer newid ddisgrifio sut bydd y cyfleoedd i ddysgwyr ddilyn cyrsiau drwy gyfrwng y Gymraeg yn cael eu gwella ac, os yw'n briodol, sicrhau bod dysgwyr yn gallu mynychu ysgol neu goleg lle defnyddir y Gymraeg ar gyfer yr holl weithgareddau. Disgwylir i awdurdodau lleol gynhyrchu cynigion sy'n cynnal y ddarpariaeth addysg cyfrwng Cymraeg ôl-16 i'r rhai sy'n dymuno ei chael.

2.10 Mae ein gweledigaeth o dwf parhaus mewn addysg cyfrwng Cymraeg mewn ymateb i'r galw a darparu parhad ieithyddol yn agenda hirdymor. Bydd rhai elfennau yn cael eu gweithredu yn y dyfodol agos, ond bydd yn cymryd peth amser i ymgorffori eraill yn ein hisadeiledd addysg. Nid Strategaeth fyr dymor yw hon. Ei nod yw llunio'r cyfeiriad strategol ar gyfer addysg a hyfforddiant cyfrwng Cymraeg a dwyieithog am yr ugain mlynedd nesaf a mwy, gan adeiladu ar y weledigaeth yn y ddogfen bolisi *Iaith Pawb: Cynllun Gweithredu Cenedlaethol ar gyfer Cymru Ddwyieithog* (Llywodraeth Cynulliad Cymru, 2003).

2.11 Addysg cyfrwng Cymraeg o'r blynyddoedd cynnar, gyda dilyniant ieithyddol cadarn drwy bob cyfnod addysg, sy'n cynnig yr amodau gorau ar gyfer meithrin dinasyddion dwyieithog y dyfodol. Mae datblygu sgiliau iaith yn broses sy'n digwydd dros gyfnod o amser. Mae'n bwysig i blant a phobl ifanc adeiladu ar eu galluoedd wrth iddynt aeddfedu. Mae sicrhau bod cyfleoedd ar gyfer dilyniant ieithyddol addas yn un o gonglfeini'r Strategaeth, ac mae'n berthnasol i bob cyfnod o'r blynyddoedd cynnar ymlaen. Rydym am sefydlu fframwaith a fydd yn sicrhau momentwm y broses ddysgu wrth i ddysgwyr a myfyrwyr symud ymlaen drwy'r system. Nid yw

hyn yn digwydd ym mhob achos ar hyn o bryd, ac o ganlyniad, nid ydym bob amser yn llwyddo i sicrhau'r budd mwyaf o'r buddsoddiad cychwynnol a wneir.

2.12 Felly, ffocws allweddol y Strategaeth yw cynorthwyo dysgwyr i fod yn rhugl yn y Gymraeg a'r Saesneg drwy addysg cyfrwng Cymraeg, o'r blynyddoedd cynnar ymlaen. Mewn lleoliadau cyfrwng Cymraeg, i blant o gartrefi Cymraeg eu hiaith, mae addysg cyfrwng Cymraeg yn atgyfnerthu ac yn datblygu eu sgiliau iaith yn y Gymraeg drwy amrywiaeth eang o brofiadau cwricwlaidd. I blant o gefndiroedd di-Gymraeg, sy'n dod i gysylltiad cychwynnol a phennaf â'r Gymraeg drwy'r ysgol, mae'r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg ddwys hon drwy broses o drochi ieithyddol. Mae'r Strategaeth hefyd yn darparu ar gyfer y posibilrwydd y bydd rhai dysgwyr yn cael mynediad i addysg cyfrwng Cymraeg ar gyfnod ar ôl tair oed. Gall hyn ddigwydd drwy bwyntiau mynediad hwyrach (cyfleoedd trochi i hwyrddyfodiaid). Mewn achosion eraill, mae'n bosibl bydd profiadau cychwynnol o ddysgu'r Gymraeg drwy'r Cyfnod Sylfaen, dros amser, yn rhoi'r sail a'r ysgogiad i blant drosglwyddo i'r sector cyfrwng Cymraeg cyn iddynt gyrraedd saith oed.

2.13 Fel arfer bydd addysg cyfrwng Cymraeg rhwng tair neu bedair oed a thua saith oed yn golygu sicrhau darpariaeth drwy gyfrwng y Gymraeg yn bennaf. Rhwng saith ac un ar ddeg oed (Cyfnod Allweddol 2 o'r cwricwlwm cenedlaethol), caiff sgiliau Saesneg eu datblygu hefyd drwy ddefnydd priodol o'r iaith fel pwnc a chyfrwng. Un o'r ystyriaethau allweddol yw natur y cydbwysedd ieithyddol rhwng y Gymraeg a'r Saesneg, a dwyster y mewnbwn cyfrwng Cymraeg sydd ei angen er mwyn i ddysgwyr fod yn rhugl yn y Gymraeg a'r Saesneg dros amser. Derbynnir yn gyffredinol y dylai o leiaf tua 70% o amser y cwricwlwm fod drwy gyfrwng y Gymraeg er mwyn i ddysgwyr feistrolï'r iaith yn ddigon cadarn i'w galluogi i'w defnyddio mewn amrywiaeth eang o gyd-destunau yn hyderus ac yn rhugl. Mae Llywodraeth Cynulliad Cymru yn derbyn yr egwyddor ganolog hon ar gyfer ysgolion cyfrwng Cymraeg ar lefel gynradd ac uwchradd. Mae *Diffinio ysgolion yn ôl y ddarpariaeth Cyfrwng Cymraeg* (Llywodraeth Cynulliad Cymru, 2007) yn ategu'r egwyddor hon.

2.14 Defnyddir y term 'darpariaeth ddwyieithog' i gyfeirio at amrywiaeth eang o leoliadau addysgu a dysgu lle y defnyddir y Gymraeg i raddau gwahanol wrth gyflwyno'r ddarpariaeth. Felly, gall 'ysgolion dwyieithog' gynnwys yr ysgolion hynny lle cyflwynir cyfran helaeth o'r cwricwlwm drwy gyfrwng y Gymraeg, yr ysgolion hynny lle

ceir dwy ffrwd – ffrwd cyfrwng Cymraeg a ffrwd cyfrwng Saesneg – a addysgir ar wahân, a’r ysgolion hynny lle yr addysgir dim ond ychydig elfennau o’r cwricwlwm neu yr addysgir nifer fach yn unig drwy gyfrwng y Gymraeg. Mewn colegau addysg bellach yn benodol, gall darpariaeth ddwyieithog gyfeirio at sefyllfaoedd lle yr addysgir dosbarthiadau ar yr un pryd yn y ddwy iaith, neu lle mae cyrsiau yn cynnwys modiwlau cyfrwng Cymraeg.

2.15 Bydd deilliannau ieithyddol y mathau gwahanol hyn o ddarpariaeth yn amrywio’n sylweddol. Os yw dysgwr o gefndir Cymraeg yn mynychu ysgol ddwyieithog, gall cwricwlwm cytbwys drwy gyfrwng y Gymraeg a’r Saesneg fod yn effeithiol o ran sicrhau rhuglder yn y ddwy iaith. Dyma’r achos mewn rhai ardaloedd yng Nghymru. Fodd bynnag, os nad yw sgiliau iaith dysgwyr yn y Gymraeg yn cael eu hatgyfnerthu gan y teulu neu’r gymuned, nid ydynt yn debygol o fod yn hollol rugl a hyderus yn y Gymraeg pan fyddant yn dysgu mewn lleoliad dwyieithog. Felly, nid yw darpariaeth ddwyieithog bob amser yn sicrhau bod unigolyn yn datblygu i fod yn siaradwr dwyieithog. Mae’n bwysig bod datblygiadau polisi yn cael eu cynllunio ar sail dealltwriaeth fanwl o’r amrywiaeth eang o ddeilliannau a gaiff dysgwyr drwy ddarpariaeth ddwyieithog. Dylai lleoliadau dwyieithog geisio darparu cymaint o ddarpariaeth drwy gyfrwng y Gymraeg ag y bo angen er mwyn i ddysgwyr fod yn rhugl yn y ddwy iaith.

2.16 Fodd bynnag, ni fydd pob rhiant am i’w blant gael addysg cyfrwng Cymraeg. Nod ychwanegol y Strategaeth hon yw sicrhau bod pob dysgwr a myfyriwr mewn lleoliadau cyfrwng Saesneg yn manteisio ar gyfleoedd i ddatblygu sgiliau iaith sy’n cyfoethogi eu profiad o fyw mewn gwlad ddwyieithog. Yn ôl adroddiadau arolygu Estyn, er mwyn cyflawni hyn, bydd angen cyflwyno newidiadau yn raddol ond yn bwrpasol i godi safonau mewn addysgu a dysgu Cymraeg ail iaith. Mae’n rhaid i sgiliau iaith yn y Gymraeg gael eu dysgu’n fwy effeithiol, gam wrth gam drwy addysg statudol, er mwyn i ni allu codi lefelau cyflawniad a sgiliau pob dysgwr. Byddwn hefyd yn ymestyn ac yn gwella’r cyfleoedd i’r oedolion hynny sydd am ddysgu’r iaith a bod yn fwy rhugl yn yr iaith.

2.17 Nid yw’r broses o ddatblygu sgiliau yn y Gymraeg ac yn y Saesneg yn annibynnol ar ei gilydd. Mae deilliannau dysgwyr mewn lleoliadau cyfrwng Cymraeg yn debyg mewn Cymraeg a Saesneg iaith gyntaf, sy’n awgrymu bod y sector yn llwyddo i feithrin dwyieithrwydd naturiol. Dengys data asesu ar ddiwedd Blwyddyn 6 fod 98.5% o ddysgwyr mewn ysgolion cyfrwng Cymraeg yn cyrraedd lefel yn y Saesneg yn 11 oed sydd yr un fath, neu’n dod o fewn un

lefel â'u perfformiad yn y Gymraeg. Mae defnyddio mwy nag un iaith yn rhan arferol o fywyd bob dydd i blant a phobl ifanc ledled Ewrop a'r byd. Ceir enghreifftiau helaeth o systemau addysg a hyfforddiant sy'n llwyddo i integreiddio dwyieithrwydd neu amlieithrwydd yn eu darpariaeth. Mae'n bwysig ein bod yn ymwybodol o'r patrymau a'r modelau sydd ar gael mewn cymunedau eraill ac yn deall eu perthnasedd i'n sefyllfa benodol ni yng Nghymru. Mae'r Strategaeth hon yn ystyried y cyd-destun amlieithog, rhyngwladol, a phwysigrwydd sicrhau safonau o ran dysgu Saesneg ac ieithoedd tramor modern yn ogystal â'r Gymraeg, yn unol â strategaeth ieithoedd tramor modern Llywodraeth Cynulliad Cymru, *Sicrhau bod ieithoedd yn Cyfrif*.

2.18 Mae'r manteision a ddaw yn sgîl dwyieithrwydd wedi derbyn llawer o sylw. Mae'r rhain yn amrywio o fanteision uniongyrchol gallu defnyddio ieithoedd penodol (er enghraifft cyfathrebu ag aelodau'r teulu a rhwydweithiau cymdeithasol ehangach, neu wella cyfleoedd gyrfa), i'r manteision mwy cyffredinol o hyrwyddo sgiliau gwybyddol, cynyddu chwimder meddyliol ac ehangu'r amrywiaeth o brofiadau diwylliannol a gaiff siaradwyr. Mae ymchwil yng Nghanada yn datgelu bod dwyieithrwydd yn gwella gallu plant ac oedolion hŷn i ganolbwyntio ynghyd â'u rheolaeth wybyddol, ac yn 2007, amlygodd yr effaith mae dwyieithrwydd yn ei chael ar ohirio symptomau demensia rhag dechrau. Datgelodd canfyddiadau ymchwil a gyhoeddwyd gan Brifysgol Caeredin yn 2009 fod siaradwyr dwy iaith yn ei chael yn haws canolbwyntio ar amrywiaeth o dasgau, gan anwybyddu pethau a allai dorri ar eu traws. Felly, mae rhoi cyfleoedd i siaradwyr ddatblygu eu sgiliau dwyieithog drwy addysg yn gwneud cyfraniad gwerthfawr i amrywiaeth eang o brofiadau cymdeithasol a diwylliannol.

3. Egwyddorion

Mae'r Strategaeth hon yn seiliedig ar yr egwyddorion canlynol.

Cyfeiriad cenedlaethol

3.1 Mae Llywodraeth Cynulliad Cymru yn gyfrifol am bennu ac arwain polisi cenedlaethol ar gyfer addysg a hyfforddiant cyfrwng Cymraeg. Bydd yn pennu'r cyfeiriad strategol cenedlaethol ac yn sefydlu a chynnal y strwythurau ategol.

Rhannu cyfrifoldebau

3.2 Er mwyn gwella cynllunio effeithiol ar gyfer darpariaeth cyfrwng Cymraeg ac atgyfnerthu'r isadeiledd i ategu'r ddarpariaeth, mae angen i sawl partner gydweithredu. Disgwylir i awdurdodau lleol gynllunio'n gynhwysfawr ar gyfer addysg cyfrwng Cymraeg ar draws eu meysydd cyfrifoldeb, a chydweithio â phartneriaid eraill ar draws rhanbarthau a sectorau, gan gynnwys sefydliadau gwirfoddol, i gydnabod anghenion lleol ac ymateb iddynt ac i roi polisïau ar waith i gyflawni'r nodau cenedlaethol.

Cynllunio integredig

3.3 Mae Llywodraeth Cynulliad Cymru yn disgwyl i sylw cynnar a thrylwyr gael ei roi i nodweddion a chyfraniad addysg cyfrwng Cymraeg ym mhob datblygiad polisi yn genedlaethol, yn rhanbarthol ac yn lleol. Disgwyliwn weld awdurdodau lleol a'u consortia rhanbarthol yn datblygu dulliau effeithiol o gydweithredu o ran cynllunio, hyfforddiant ac adnoddau gyda'i gilydd a chyda phartneriaid a darparwyr perthnasol. Mae'r rhaglen Ysgolion yr Unfed Ganrif ar Hugain yn cael ei datblygu gan Lywodraeth Cynulliad Cymru a'i phrif randdeiliaid i ategu cynllunio cydlynol gan awdurdodau lleol a'u partneriaid. Bydd addysg cyfrwng Cymraeg yn rhan annatod o broses gynllunio o'r fath.

Ansawdd

3.4 Mae'r Strategaeth hon yn anelu at gefnogi gwelliannau cyson yn ansawdd y ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg a dwyieithog a'r ffordd yr addysgir yr iaith ('darpariaeth iaith Gymraeg'). Byddwn yn atgyfnerthu dull cydlynol o hyrwyddo a datblygu dulliau darparu effeithiol, yn unol â'r polisi ar hyrwyddo arfer gorau mewn sgiliau addysgu. Bydd yn hanfodol gwella hyfforddiant ymarferwyr ar bob lefel i weithredu drwy gyfrwng y Gymraeg er mwyn codi safonau. Bydd darpariaeth cyfrwng Cymraeg, ddwyieithog ac iaith Gymraeg wedi'i hymgorffori yn Fframwaith Arolygu Cyffredin Estyn o 2010.

Bydd darpariaeth cyfrwng Cymraeg ac iaith Gymraeg yn rhan annatod o'r Fframwaith Effeithiolrwydd Ysgolion (FfEY). Mae'r Fframwaith Ansawdd ac Effeithiolrwydd ar gyfer addysg ôl-16 yn cynnwys ystyried darpariaeth cyfrwng Cymraeg a dwyieithog, gyda gofynion penodol wedi'u hintegreiddio yn y canllawiau hunanasesu a roddir i ddarparwyr ac wedi'u cynnwys yn y broses gontractio ar gyfer darparwyr dysgu seiliedig ar waith. Ym maes addysg uwch, mae disgwyliadau o ran sicrhau ansawdd, safonau a gwelliant yr un mor gymwys i ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg a darpariaeth cyfrwng Saesneg.

Cynaliadwyedd

3.5 Bydd y Strategaeth hon yn sicrhau newid parhaus yn yr isadeiledd addysg er mwyn sicrhau cynaliadwyedd addysg cyfrwng Cymraeg a dilyniant dysgwyr o un cyfnod i'r nesaf. Yn ogystal, bydd yn ymdrin â'r egwyddor o gynllunio ar gyfer cynaliadwyedd drwy sicrhau bod gan y gweithlu yn y dyfodol y sgiliau galwedigaethol Cymraeg a chyfrwng Cymraeg sydd eu hangen i gynnal a datblygu'r system addysg.

Cyfle cyfartal

3.6 Mae cyfle cyfartal yn thema drawsbynciol sy'n rhan annatod o'r Strategaeth hon a phob polisi Llywodraeth Cynulliad Cymru. Ni ddylai neb mewn unrhyw ran o Gymru gael ei atal rhag manteisio ar addysg cyfrwng Cymraeg neu ddysgu Cymraeg fel iaith oherwydd ei hil, ethnigrwydd, anabledd, rhyw, cyfeiriadedd rhywiol, oedran neu grefydd. Dylai addysg cyfrwng Cymraeg adlewyrchu cyfansoddiad poblogaeth Cymru yn gyffredinol, a dylai fod ar gael i bob cymuned, gan gynnwys y rhai o dan anfantais a llawn amrywiaeth ethnig, a dylent fanteisio arni. Byddwn yn disgwyl i'n partneriaid, darparwyr a rhanddeiliaid gydnabod yr egwyddor hon a chymryd camau i'w gwireddu. Bydd y Strategaeth hon yn cyfrannu at Strategaeth Prif Ffrydio Cydraddoldeb Llywodraeth Cynulliad Cymru.

4. Nodau ac amcanion strategol

Nod strategol 1: Gwella'r broses o gynllunio darpariaeth cyfrwng Cymraeg yn y cyfnodau addysg cyn statudol a statudol, ar sail ymateb yn rhagweithiol i'r galw gwybodus ymhlith rhieni

Gan gynnal ac adeiladu ar thema dwyieithrwydd y Fframwaith Effeithiolrwydd Ysgolion, diben y nod strategol hwn yw darparu cyfeiriad strategol cenedlaethol ar gyfer cynllunio darpariaeth cyfrwng Cymraeg a dwyieithog, tra'n caniatáu hyblygrwydd i adlewyrchu gwahaniaethau ac anghenion rhanbarthol neu leol. Disgwylir i awdurdodau lleol ymgorffori darpariaeth cyfrwng Cymraeg, dwyieithog ac iaith Gymraeg yn yr holl bolisiau a ddatblygir ac wrth gynllunio darpariaeth.

Mae sicrhau bod darpariaeth cyfrwng Cymraeg ar gael yn dibynnu ar gynllunio strategol, cydweithio effeithiol, dadansoddiad systematig o'r galw, ac ymrwymiad i weithredu yn ôl y dystiolaeth o'r galw lle bo'n briodol. Mae hyn yn berthnasol i bob cyfnod addysg, o'r blynyddoedd cynnar a thrwy addysg gynradd ac addysg uwchradd.

Mae hyn yn golygu ymdrin â'r angen dybryd mewn rhai awdurdodau lleol lle nad oes digon o leoedd i ateb y galw presennol am ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg, a chynllunio'n rhagweithiol i ateb cynnydd yn y galw yn y dyfodol. Mae hyn yn cynnwys ystyried y galw ychwanegol a geir yn aml pan gaiff ysgol cyfrwng Cymraeg newydd a chyfleus ei hagor. Fodd bynnag, mae cynyddu cyfleoedd i fanteisio ar addysg cyfrwng Cymraeg yn dibynnu ar sawl ffactor arall, megis hyfforddiant priodol i weithlu â'r cymwysterau addas ac, mewn lleoliadau dwyieithog, sicrhau bod y gwaith o gynllunio ar gyfer cydbwysedd ieithyddol yn hyrwyddo'r cynnydd sydd ei angen mewn sgiliau iaith yn y Gymraeg drwy ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg ddigonol.

Amcanion strategol

- AS1.1** Disgwyl i awdurdodau lleol gynllunio'n effeithiol ar gyfer darpariaeth cyfrwng Cymraeg mewn cydweithrediad â'u Partneriaethau Plant a Phobl Ifanc, adrodd i Lywodraeth Cynulliad Cymru ar eu strategaeth addysg a'u cynllunio cyfrwng Cymraeg, dwyieithog ac iaith Gymraeg, a chyflawni deilliannau penodol
- AS1.2** Hyrwyddo a chynnal gweithio mewn partneriaeth a gweithio ar y cyd drwy gonsortia rhwng awdurdodau lleol ac ar draws a rhwng rhanbarthau er mwyn atgyfnerthu'r gwaith o gynllunio a darparu gwasanaethau sy'n cefnogi darpariaeth cyfrwng Cymraeg a dwyieithog, yn unol â'r agenda Trawsnewid a'r Fframwaith Effeithiolrwydd Ysgolion
- AS1.3** Disgwyl i ysgolion cyfrwng Cymraeg a dwyieithog, yn eu prosesau cynllunio a hunanwerthuso eu hunain, adlewyrchu cyfeiriad targedau cenedlaethol ac awdurdodau lleol i ddiogelu ac atgyfnerthu darpariaeth cyfrwng Cymraeg ac, mewn rhai ardaloedd, darpariaeth ddwyieithog
- AS1.4** Disgwyl asesiad gwell o ddewisiadau rhieni o ran cyfrwng iaith y ddarpariaeth ar gyfer gofal plant, darpariaeth y blynyddoedd cynnar a darpariaeth yn y sector statudol yn yr awdurdodau lleol hynny lle y cynigir dewis rhwng darpariaeth cyfrwng Cymraeg a chyfrwng Saesneg, a disgwyl i awdurdodau lleol weithredu ar y canfyddiadau wrth gynllunio darpariaeth yn unol â chanllawiau cenedlaethol
- AS1.5** Disgwyl gwell cynllunio ar gyfer darpariaeth a gwasanaethau addysg cyfrwng Cymraeg i ddysgwyr ag anghenion dysgu ychwanegol (ADY) fel rhan annatod o ddarpariaeth addysg yn genedlaethol, yn rhanbarthol ac yn lleol

- AS1.6** Annog cynyddu mynediad i ddarpariaeth yn y blynyddoedd cynnar a chynradd statudol cyfrwng Cymraeg yng nghymuned y plentyn
- AS1.7** Cynnal a datblygu cyfleoedd i hwyrddyfodiaid fanteisio ar ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg a chynyddu'r gallu i fanteisio ar addysg cyfrwng Cymraeg drwy raglenni trochi i hwyrddyfodiaid lle bo'n briodol
- AS1.8** Gwneud hi'n ofynnol i awdurdodau lleol ystyried y galw am ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg a'r cyfle i fanteisio arni wrth gynllunio a chyflwyno cynigion statudol i newid darpariaeth ysgolion
- AS1.9** Hyrwyddo'r cyfle i fanteisio ar ddarpariaeth gynradd ac uwchradd statudol cyfrwng Cymraeg, a sefydliadau sy'n darparu addysg bellach ac addysg feithrin, wrth arfer swyddogaethau o dan Fesur Teithio gan Ddysgwyr (Cymru) 2008
- AS1.10** Gwella'r broses o gyfleu gwybodaeth glir i rieni a gofalgwyr ynghylch natur darpariaeth ieithyddol ac ethos ieithyddol ysgolion a lleoliadau, gan gynnwys cyflwyno opsiynau mewn ffordd deg a rhesymol
- AS1.11** Ystyried ffyrdd eraill i ddylanwadu ar gyfeiriad strategol addysg cyfrwng Cymraeg, gan gynnwys deddfwriaeth bosibl

Nod strategol 2: Gwella'r broses o gynllunio darpariaeth cyfrwng Cymraeg yng nghyfnodau ôl-14 addysg a hyfforddiant, gan ystyried dilyniant ieithyddol a datblygu sgiliau'n barhaus

Diben y nod strategol hwn yw canolbwyntio ar ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg fel elfen annatod o'r broses gydweithredol o gynllunio a chyflwyno darpariaeth yn y cyfnod ôl-14.

Mae hyn yn cynnwys blaenoriaethu opsiynau o ran cyrsiau er mwyn sicrhau amrywiaeth o gyfleoedd cyfrwng Cymraeg i ddysgwyr yn unol â Mesur Dysgu a Sgiliau (Cymru) 2009. Ar gyfer darpariaeth cyfrwng Cymraeg mae hefyd yn cynnwys creu rhwydweithiau ehangach na'r rhai sy'n seiliedig ar ffiniau awdurdodau lleol, a mwy o gyfraniad gan y sector addysg bellach, dysgu seiliedig ar waith, gwasanaeth ieuencid a dysgu oedolion yn y gymuned. Mae angen dilyniant effeithiol i gyrsiau cyfrwng Cymraeg mewn addysg uwch yn ogystal â phob math o ddysgu gydol oes, a datblygiad pellach ohonynt. Dylai cynllunio rhagweithiol ar sail gwella'r cyfle i fanteisio ar ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg a dwyieithog fod yn egwyddor arweiniol.

Amcanion strategol

- AS2.1** Cynyddu cyfleoedd o ansawdd uchel i astudio neu hyfforddi drwy gyfrwng y Gymraeg o dan Llwybrau Dysgu 14–19, yn unol â Mesur Dysgu a Sgiliau (Cymru) 2009 a chyfarwyddyd cysylltiedig
- AS2.2** Sefydlu a datblygu partneriaethau ardal neu fforymau 14–19 cyfrwng Cymraeg sy'n cynllunio ac yn datblygu darpariaeth ar draws ffiniau awdurdodau lleol
- AS2.3** Cynyddu'r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg a dwyieithog mewn addysg bellach a dysgu a hyfforddiant seiliedig ar waith mewn partneriaeth drwy rwydweithiau ardal
- AS2.4** Cynllunio ar gyfer darpariaeth sy'n sicrhau dilyniant ieithyddol o'r cyfnod addysg statudol i mewn i gyrsiau ôl-16 ac ôl-19 sy'n cynnal ac yn atgyfnerthu sgiliau ieithyddol yn y Gymraeg
- AS2.5** Disgwyl bod cynigion ar gyfer newid o dan yr agenda trawsnewid addysg a hyfforddiant yn gwella cyfleoedd i ddysgwyr ddilyn cyrsiau a addysgir drwy gyfrwng y Gymraeg a, lle bo'n briodol, sicrhau bod dysgwyr yn gallu mynychu ysgol neu goleg lle defnyddir y Gymraeg ar gyfer yr holl weithgareddau
- AS2.6** Hyrwyddo gweithio mewn partneriaeth rhwng y sector addysg uwch (gan gynnwys y Coleg Ffederal arfaethedig) a'r sector ôl-16 ar lwybrau dilyniant effeithiol i'r dysgwyr o'r ddarpariaeth ôl-16 i addysg uwch cyfrwng Cymraeg
- AS2.7** Gwella'r broses o gynllunio llwybrau ar gyfer dilyniant cyfrwng Cymraeg i mewn i addysg uwch ac ynddi, mewn pynciau academaidd a meysydd galwedigaethol â blaenoriaeth
- AS2.8** Cynyddu'r ddarpariaeth addysg oedolion a chymunedol drwy gyfrwng y Gymraeg yn unol â dyheadau trawsnewid addysg oedolion a chymunedol

Nod strategol 3: Sicrhau bod pob dysgwr yn datblygu ei sgiliau iaith yn y Gymraeg i'w botensial llawn ac annog dilyniant ieithyddol cadarn o un cyfnod addysg a hyfforddiant i'r nesaf

Addysg cyfrwng Cymraeg o'r blynyddoedd cynnar, gyda dilyniant ieithyddol cadarn drwy bob cyfnod addysg, sy'n cynnig yr amodau gorau ar gyfer meithrin pobl ifanc sy'n wirioneddol ddwyieithog.

Mae angen i ysgolion, awdurdodau lleol a darparwyr eraill gynllunio'n strategol i hwyluso dilyniant ieithyddol er mwyn cynyddu'r nifer sy'n rhugl mewn amrywiaeth eang o sgiliau iaith yn y Gymraeg. Dylai'r rhai nad ydynt yn dewis addysg cyfrwng Cymraeg hefyd gael cyfleoedd gwell i ddatblygu sgiliau iaith yn y Gymraeg sy'n cyfoethogi eu profiad o fyw mewn gwlad ddwyieithog. Gallai cynyddu'r defnydd o'r Gymraeg fel cyfrwng dysgu ar draws y cwricwlwm fod yn un ffordd o wneud hyn. Hefyd mae angen i'r Gymraeg gael ei chydabod fel sgil yn y gweithle gan ddatblygu dulliau gwell o gydnabod ac ennill sgiliau.

Amcanion strategol

- AS3.1** Gwella dilyniant ieithyddol yn flaenoriaeth yn genedlaethol, yn rhanbarthol ac mewn awdurdodau lleol ym mhob cyfnod addysg a hyfforddiant
- AS3.2** Datblygu cyfleoedd pellach i ddysgwyr ôl-16 gynnal a gwella eu sgiliau iaith yn y Gymraeg er mwyn darparu dilyniant ieithyddol
- AS3.3** Codi safonau wrth addysgu a dysgu Cymraeg (iaith gyntaf)
- AS3.4** Codi safonau wrth addysgu a dysgu Cymraeg (ail iaith)
- AS3.5** Ystyried yr opsiynau ar gyfer datblygu ac asesu sgiliau yn y Gymraeg ar hyd continwwm iaith ar draws pob cyfnod addysg
- AS3.6** Codi safonau wrth addysgu a dysgu Cymraeg i oedolion er mwyn cynyddu'r nifer sy'n gallu cyfrannu at eu cymunedau a'u gweithluoedd yn y Gymraeg
- AS3.7** Hyrwyddo cydnabyddiaeth o'r Gymraeg fel sgil yn y gweithle, a datblygu cyfleoedd ar gyfer dysgu Cymraeg yn y gweithle
- AS3.8** Cydweithio â phartneriaid i hyrwyddo manteision dysgu cyfrwng Cymraeg ac iaith Gymraeg
- AS3.9** Disgwyl i addysg, cyngor a chyfarwyddyd gyrfaoedd gydnabod a hyrwyddo manteision astudio cyfrwng Cymraeg ac iaith Gymraeg a'r cyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg mewn astudiaethau neu hyfforddiant pellach yn y gweithle

Nod strategol 4: Sicrhau gweithlu addysg cyfrwng Cymraeg wedi'i gynllunio sy'n darparu nifer ddigonol o ymarferwyr ar gyfer pob cyfnod addysg a hyfforddiant, ac sy'n meddu ar sgiliau iaith uchel yn y Gymraeg a chymhwysedd mewn methodolegau addysgu

Mae sicrhau gweithlu priodol ar gyfer addysg a hyfforddiant cyfrwng Cymraeg yn hollbwysig o ran llwyddiant y Strategaeth hon. Mae'n rhaid bod y gweithlu yn ddigon mawr ac yn ddigon da i ddiwallu anghenion cynyddol darpariaeth cyfrwng Cymraeg ym mhob sector. Dylai hyfforddiant i'r gweithlu hefyd ddiwallu anghenion penodol y sector cyfrwng Cymraeg o ran sgiliau iaith a sgiliau methodolegol, ac ategu'r nod o wella safonau mewn Cymraeg ail iaith. Mae anghenion yr holl ymarferwyr a staff sy'n gweithio ym maes addysg a hyfforddiant yn cael eu hystyried yn yr amcanion hyn.

Amcanion strategol

- AS4.1** Datblygu gwaith cynllunio'r gweithlu i ymarferwyr cyfrwng Cymraeg ac iaith Gymraeg ym mhob sector, gan gynnwys y rhai sy'n gweithio'n ddwyieithog, a sicrhau bod targedau ar gyfer hyfforddiant cychwynnol yn seiliedig ar ddadansoddiadau manwl o'r cyflenwad a'r galw
- AS4.2** Datblygu hyfforddiant cychwynnol neu Ddatblygiad Proffesiynol Cynnar i ymarferwyr ar bob lefel ac i bob sector sy'n cynnwys ymwybyddiaeth iaith, sgiliau iaith Gymraeg, a methodolegau addysgu a dysgu cyfrwng Cymraeg a dwyieithog lle bo'n briodol
- AS4.3** Datblygu isadeiledd cenedlaethol a rhanbarthol i gyflwyno Datblygiad Proffesiynol Parhaus o safon uchel (hyfforddiant wedi'i achredu a heb ei achredu) mewn methodolegau cyfrwng Cymraeg a sgiliau iaith yn y Gymraeg ar gyfer ymarferwyr ym mhob sector addysg a hyfforddiant, o fewn cyd-destun ehangach yr adolygiad arfaethedig o'r holl ddatblygiad proffesiynol yng Nghymru
- AS4.4** Gwellu sgiliau tiwtoriaid Cymraeg i Oedolion drwy hyfforddiant Datblygiad Proffesiynol Parhaus a'r Cymhwyster Cenedlaethol i ymarferwyr Cymraeg i Oedolion
- AS4.5** Datblygu ymhellach ymchwil ac ysgolheictod yng Nghymru ar draws amrywiaeth eang o feysydd sy'n ymwneud â'r Gymraeg mewn addysg, gan gynnwys methodolegau addysgu a dysgu, a chysylltu ymchwil â hyfforddiant ac arfer gorau

- AS4.6** Rhannu a datblygu arfer gorau drwy gyfrwng y Gymraeg ac mewn lleoliadau dwyieithog ym mhob sector addysg a hyfforddiant a chyd-destunau anffurfiol a heb fod yn ffurfiol

Nod strategol 5: Gwella'r dulliau cymorth canolog ar gyfer addysg a hyfforddiant cyfrwng Cymraeg

Nid yw addysg a hyfforddiant drwy gyfrwng y Gymraeg yn gallu gweithredu'n briodol heb ddulliau ar gyfer sicrhau bod dysgwyr yn cael eu cefnogi gan asesiadau cyfrwng Cymraeg ac adnoddau ystafell ddosbarth cyfrwng Cymraeg sydd heb eu darparu gan y farchnad fasnachol. Mae angen cael amrywiaeth ddigonol o gymwysterau cyfrwng Cymraeg a gwella'r gallu i fanteisio arnynt. Mae cyflenwad parhaus o adnoddau ystafell ddosbarth cyfrwng Cymraeg o ansawdd uchel, sy'n cyd-fynd â newidiadau yn y cwricwlwm, gofynion y sector a thechnolegau newydd, yn hanfodol i gefnogi dysgwyr o bob oedran. Mae angen termau wedi'u safoni yn y Gymraeg i sicrhau cysondeb ar draws asesiadau, cymwysterau ac adnoddau.

Amcanion strategol

- AS5.1** Annog sefydliadau dyfarnu i ddatblygu amrywiaeth, nifer ac argaeledd cymwysterau cyfrwng Cymraeg ac iaith Gymraeg o bob math, mewn ymateb i anghenion y dysgwyr a'r sector a blaenoriaethau strategol cenedlaethol
- AS5.2** Cynyddu a gwella'r amrywiaeth o adnoddau addysgu a dysgu i ddiwallu anghenion dysgwyr cyfrwng Cymraeg ac iaith Gymraeg, yng nghyd-destun blaenoriaethau strategol cenedlaethol
- AS5.3** Adolygu datblygiadau technolegol newydd a'u heffaith ar addysg cyfrwng Cymraeg ac iaith Gymraeg yn barhaus, a chwilio am fwy o gyfleoedd i fanteisio arnynt drwy gyfrwng y Gymraeg
- AS5.4** Codi ymwybyddiaeth a hyrwyddo'r defnydd o adnoddau a chymwysterau cyfrwng Cymraeg ac iaith Gymraeg
- AS5.5** Sicrhau bod termau Cymraeg cyfoes, wedi'u safoni ar gael i ategu pob agwedd ar ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg

Nod strategol 6: Cyfrannu at feithrin ac atgyfnerthu sgiliau iaith yn y Gymraeg mewn teuluoedd ac yn y gymuned

Ni all addysg a hyfforddiant yn unig sicrhau bod siaradwyr yn dod yn rhugl yn y Gymraeg, na sicrhau eu bod yn dewis defnyddio'r iaith yn eu bywydau bob dydd. Mae'r Strategaeth hon yn dod i ben drwy amlinellu gweithgareddau dysgu anffurfiol sy'n cefnogi ac yn ategu'r broses ffurfiol o ddatblygu sgiliau iaith yn y Gymraeg, ac yn nodi cyfleoedd ar gyfer cydweithredu rhwng adrannau Llywodraeth Cynulliad Cymru a chydag asiantaethau eraill. Rhan hollbwysig o hyn yw cyrraedd ein cymunedau amrywiol ac ardaloedd difreintiedig.

Amcanion strategol

- AS6.1** Cynyddu darpariaeth addysgu Cymraeg i deuluoedd
- AS6.2** Disgwyl i gyrff sy'n gysylltiedig â'r Partneriaethau Plant a Phobl Ifanc ddarparu cyfleoedd anffurfiol i ddysgwyr atgyfnerthu a defnyddio eu sgiliau iaith Gymraeg o fewn lleoliadau addysg
- AS6.3** Disgwyl i gyrff sy'n gysylltiedig â'r Partneriaethau Plant a Phobl Ifanc gynyddu a hwyluso cyfleoedd i bobl ifanc gymryd rhan mewn gweithgareddau drwy gyfrwng y Gymraeg y tu allan i leoliadau addysg ffurfiol
- AS6.4** Hwyluso dealltwriaeth bod sgiliau iaith yn y Gymraeg yn berthnasol i gymunedau diwylliannol amrywiol a chefnidiroedd economaidd-gymdeithasol gwahanol

5. Monitro

5.1 Er ein bod yn cydnabod yn ein gweledigaeth y bydd yn cymryd cryn amser i wireddu rhai o'r newidiadau sydd eu hangen, bydd Llywodraeth Cynulliad Cymru yn monitro ac yn adolygu'r deilliannau a'r targedau yn rheolaidd o 2010 ymlaen. Mae'r targedau yn yr Atodiad wedi'u seilio ar ffynonellau data a ddarparwyd gan Gyfarwyddiaeth Ystadegol Llywodraeth Cynulliad Cymru sy'n seiliedig ar ddatganiadau Cyfrifiad Ysgolion Blynyddol ar Lefel Disgyblion a Chofnod Dysgu Gydol Oes Cymru. Yn y dyfodol bydd y Gyfarwyddiaeth Ystadegol yn coladu a chyhoeddi data mewn Bwletinâu Ystadegol. Bydd y Rhaglen Weithredol yn cynnwys y camau i'w cymryd fesul bum mlynedd mewn rhaglen dreigl.

5.2 Sefydli'r y gwaith o fonitro'r targedau a'r deilliannau yn y Strategaeth (Atodiad) drwy brosesau mewnol yr Adran Plant, Addysg, Dysgu Gydol Oes a Sgiliau (APADGOS), a chaiff cynnydd ei fonitro'n rheolaidd gydag adroddiadau blynyddol i'r Gweinidog Plant, Addysg a Dysgu Gydol Oes (PADGO), a fydd ar gael i'r cyhoedd. Caiff y Strategaeth ei hadolygu yn 2015 a bydd Rhaglen Gyflawni ddiwygiedig yn cael ei pharatoi bryd hynny.

5.3 Bydd Grŵp Ymgynghorol Strategol yn cael ei sefydlu hefyd gyda'r prif randdeiliaid yn cael eu cynrychioli. Bydd y corff hwn yn cwrdd yn flynyddol ac yn cael ei gadeirio gan y Gweinidog PADGO. Pwrpas y corff fydd cynghori ar y cynnydd ar weithredu'r Strategaeth, yn arbennig cydlynu'r gwaith o gynllunio darpariaeth cyfrwng Cymraeg.

5.4 Bydd cynnydd ar weithredu'r Strategaeth yn cael ei adolygu'n rheolaidd hefyd gan Bwyllgor Arbenigwyr Cyngor Ewrop (COMEX) o dan Siarter Ieithoedd Rhanbarthol a Lleiafrifol Ewrop.

Atodiad: Deilliannau a thargedau

Er mwyn monitro'r cynnydd a wneir wrth weithredu'r Strategaeth, mae targedau penodol pum mlynedd a thargedau dangosol deng mlynedd wedi cael eu pennu yn seiliedig ar ddeilliannau sy'n ganolog i lwyddiant y Strategaeth. Bydd Llywodraeth Cynulliad Cymru yn defnyddio'r dystiolaeth hon i gyfrannu at adolygiad cynhwysfawr o'r Strategaeth ar ôl y cyfnod pum mlynedd gychwynnol.

Gellir mesur y dangosyddion sy'n gysylltiedig â phob deilliant gyda setiau data dibynadwy sydd eisoes ar gael. Maent yn gymwys i'r tair lefel y system addysg – darparwyr, awdurdodau lleol ac yn genedlaethol – a chânt eu monitro ar y lefelau gwahanol hyn. Mae awdurdodau lleol eisoes yn cyflwyno adroddiadau ar eu perfformiad drwy'r Dangosyddion Perfformiad Cenedlaethol. Mae EDU/006 NS13 yn elfen bwysig o'r Strategaeth hon: mae'n ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau adrodd ar *ganran y disgyblion a aseswyd, mewn ysgolion a gynhelir gan yr awdurdod lleol, ac sy'n cael Asesiad Athrawon yn y Gymraeg (iaith gyntaf) ar ddiwedd Cyfnod Allweddol 2 ac ar ddiwedd Cyfnod Allweddol 3*.

Mae meysydd eraill lle bydd gwaith pellach yn cael ei wneud er mwyn cael data meincnodi cryfach. Mae'r rhain y tu allan i'r sector statudol yn bennaf, ac yn ymwneud yn arbennig â'r blynyddoedd cynnar a darpariaeth ôl-16.

Deilliant 1

Mwy o blant saith oed yn cael eu haddysgu drwy gyfrwng y Gymraeg

Dangosydd	Targedau		
	2009	2015	2020
Canran y dysgwyr Blwyddyn 2 sy'n cael eu hasesu yn y Gymraeg (iaith gyntaf)*	21%	25%	30%

* yn 2015, sy'n cael eu hasesu yn y Gymraeg ym Maes Dysgu Iaith, Llythrennedd a Sgiliau Cyfathrebu y Cyfnod Sylfaen

Deilliant 1 ar lefel awdurdod lleol

Awgryma'r dystiolaeth mewn arolygon rhieni nifer o awdurdodau lleol lle mae darpariaeth cyfrwng Cymraeg yn opsiwn nad yw'r ddarpariaeth bresennol yn diwallu'r galw gan rieni yn llawn ym mhob ardal. Disgwylir i weithrediad y Strategaeth hon arwain at gynnydd yn y ddarpariaeth. Mewn ardaloedd lle cynigir darpariaeth ddwyieithog fel y drefn arferol, disgwylir bydd y Strategaeth hefyd yn arwain at gynnydd yn nifer y dysgwyr sy'n cael eu hasesu yn y Gymraeg ym Mlwyddyn 2. Felly mae'r ffigurau targed cenedlaethol hyn wedi cael eu pennu yng nghyd-destun tuedd hanesyddol y data ac effaith gweithredu'r Strategaeth.

Rydym wedi modelu'r cynnydd sydd ei angen ar lefel awdurdod lleol i gyrraedd targed cenedlaethol 2015 gan ystyried yr amrywiaeth eang o ddarpariaeth sydd ar gael ar hyn o bryd. Yn y model hwn, byddai angen i awdurdod lleol gyda ffigur o 10% yn 2009 ei gynyddu i oddeutu 13% (cynnydd o 30%), tra byddai angen i awdurdod lleol gyda ffigur o 80% yn 2009 ei gynyddu i oddeutu 84% (cynnydd o 5%). Mae'r tabl isod yn rhoi enghreifftiau pellach ar sail y ddarpariaeth bresennol.

Canran Cymraeg iaith gyntaf ym Mlwyddyn 2 (2009)	Canran cynnydd sydd ei angen i gyrraedd targed 2015
0–10%	+32–40%
10–20%	+27–32%
20–30%	+23–27%
30–40%	+19–23%
40–50%	+15–19%
50–60%	+12–15%
60–70%	+8–12%
70–80%	+5–8%
80–90%	+2–5%
90+%	+0–2%

Disgwylir i awdurdodau lleol gytuno ar dargedau ar gyfer addysg cyfrwng Cymraeg, a'u cyflwyno fel rhan o'u Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg i APADGOS ar gyfer eu monitro'n flynyddol o 2011 (gweler Nod strategol 1). Bydd targedau o'r fath yn cael eu pennu ar sail y ffigurau enghreifftiol hyn.

Deilliant 2

Mwy o ddysgwyr yn parhau i wella eu sgiliau iaith wrth drosglwyddo o'r ysgol gynradd i'r ysgol uwchradd

Dangosydd		Targedau		
Canran y dysgwyr Blwyddyn 9 sy'n cael eu hasesu yn y Gymraeg (iaith gyntaf)	2009	2015	2020	
	16%	19%	23%	

Deilliant 2 ar lefel awdurdod lleol

Mae dadansoddiad o'r data ieithyddol yn dilyn carfannau o ddysgwyr dros y deng mlynedd ddiwethaf yn dangos bod diffyg parhad mewn dilyniant ieithyddol rhwng Cyfnod Allweddol 2 a Chyfnod Allweddol 3. Ar hyn o bryd nid yw 15% o ddysgwyr ledled Cymru yn parhau â'u hastudiaeth o'r Gymraeg (iaith gyntaf) o Gyfnod Allweddol 2 i Gyfnod Allweddol 3. Mae Nod strategol 3 yn amlinellu'r amcanion a'r camau a gaiff eu cymryd i wella'r sefyllfa hon. Mae'r targedau cenedlaethol hyn wedi cael eu pennu ar sail cau'r bwch hwn rhwng Cyfnod Allweddol 2 a Chyfnod Allweddol 3 i 10% erbyn 2015 a 5% erbyn 2020.

Ar hyn o bryd mae amrywiadau mawr yng nghyfradd y diffyg parhad rhwng Cyfnod Allweddol 2 a Chyfnod Allweddol 3 ar draws awdurdodau lleol, gyda'r ffigur ar gyfer y rhan fwyaf o awdurdodau eisoes yn llai na 10%. Felly, bydd y targed cenedlaethol yn cael ei gyrraedd dim ond drwy welliannau yn yr awdurdodau hynny sydd â chyfraddau sylweddol uwch na 10% ar hyn o bryd.

Disgwylir i awdurdodau lleol gytuno ar dargedau ar gyfer addysg cyfrwng Cymraeg i'w cyflwyno fel rhan o'u Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg i APADGOS ar gyfer eu monitro'n flynyddol o 2011 (gweler Nod strategol 1). Bydd targedau o'r fath yn cael eu pennu ar sail y disgwyliadau hyn.

Deilliant 3

Mwy o fyfyrwyr yn astudio ar gyfer cymwysterau drwy gyfrwng y Gymraeg

Dangosyddion		Targedau		
3a	Canran y dysgwyr a gofrestrwyd ar gyfer TGAU Cymraeg (iaith gyntaf) a gofrestrwyd ar gyfer o leiaf dau gymhwyster Lefel 1/2 arall drwy gyfrwng y Gymraeg*	2009	2015	2020
		81% **	84%	88%
3b	Canran y dysgwyr a gofrestrwyd ar gyfer TGAU Cymraeg (iaith gyntaf) a gofrestrwyd ar gyfer o leiaf pum cymhwyster Lefel 1/2 arall drwy gyfrwng y Gymraeg*	58% **	62%	68%

* heb gynnwys Llenyddiaeth Gymraeg; TGAU cymhwysol, gwyddoniaeth ddwbl yn cyfrif fel dau bwnc; cyrsiau byr yn cyfrif fel un pwnc

** yn seiliedig ar ddata CBAC

Deilliant 3 ar lefel awdurdod lleol

Mae dadansoddiad o'r data ieithyddol ar gyfer y carfannau blynyddol o ddysgwyr yn dangos bod lleihad pellach mewn dilyniant ieithyddol rhwng Cyfnod Allweddol 3 a Chyfnod Allweddol 4. At ei gilydd, mae'n ymddangos nad yw tua 30% o'r dysgwyr a ddilynodd cwrs Cymraeg (iaith gyntaf) yn yr ysgol gynradd wedi mynd ymlaen i astudio unrhyw gymwysterau TGAU drwy gyfrwng y Gymraeg yn 2009. Ar hyn o bryd mae amrywiadau mawr yn y dilyniant ieithyddol hwn rhwng Cyfnod Allweddol 3 a Chyfnod Allweddol 4 ar draws ysgolion ac awdurdodau lleol. Mae dau darged wedi'u pennu er mwyn bod yn berthnasol i gynifer o ysgolion â phosibl.

Disgwylir i awdurdodau lleol gytuno ar dargedau ar gyfer addysg cyfrwng Cymraeg i'w cyflwyno fel rhan o'u Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg i APADGOS ar gyfer eu monitro'n flynyddol o 2011 (gweler Nod strategol 1). Bydd targedau o'r fath yn cael eu pennu ar sail y disgwyliadau hyn.

Deilliant 4

Mwy o fyfyrwyr 16–19 oed yn astudio pynciau drwy gyfrwng y Gymraeg, mewn ysgolion, colegau a dysgu seiliedig ar waith

Dangosyddion			Targedau			
Gweithgareddau addysg myfyrwyr yn ôl cyfrwng addysgu*	2007/08		2015		2020	
	CC**	D**	CC	D	CC	D
Ysgolion	9.6%	5.3%	12%	6%	14%	6%
Sefydliadau addysg bellach	0.2%	4.5%	1%	6%	2%	8%
Dysgu seiliedig ar waith	0.2%	1.2%	0.5%	2%	1%	3%

* ac eithrio addysg iaith Gymraeg (Cofnod Dysgu Gydol Oes Cymru, LA 26)

** CC = Cyfrwng Cymraeg; D = Dwyieithog

Mae'r data yn dangos mai dosbarthiadau chweched dosbarth ysgolion yw prif ddarparwyr addysg cyfrwng Cymraeg yn yr ystod oedran 16–19. Mae llwyddiant menter y Coleg Ffederal yn dibynnu ar gael cyflenwad cynaliadwy o fyfyrwyr cyfrwng Cymraeg mewn ystod eang o feysydd. Felly mae'r targedau ar gyfer darpariaeth chweched dosbarth mewn ysgolion wedi'u pennu yng nghyd-destun adeiladu ar dargedau Deilliant 3, er mwyn darparu sylfaen o ddarpar fyfyrwyr ar gyfer y Coleg Ffederal.

Er gwaethaf mentrau helaeth dros nifer o flynyddoedd, mae darpariaeth cyfrwng Cymraeg mewn sefydliadau addysg bellach a dysgu seiliedig ar waith yn parhau'n isel. Mae'r targedau wedi'u pennu gyda'r nod o wneud cynnydd yn y dyfodol.

Deilliant 5

Mwy o fyfyrwyr â sgiliau iaith uwch yn y Gymraeg

Dangosyddion		Targedau		
	2009	2015	2020	
5a Cyfanswm cofrestriadau Cymraeg Safon Uwch (iaith gyntaf) fel canran o gofrestriadau TGAU Cymraeg (iaith gyntaf), ddwy flynedd yn gynharach	6.7%*	7%	8%	
5b Cyfanswm cofrestriadau Cymraeg Safon Uwch (ail iaith) fel canran o gofrestriadau TGAU Cymraeg (ail iaith) cwrs byr a chwrs llawn, ddwy flynedd yn gynharach	3%*	3.5%	4%	

* yn seiliedig ar ddata CBAC

Mae gweithredu'r Strategaeth yn llwyddiannus yn gofyn am gyflenwad digonol o fyfyrwyr prifysgol sydd wedi graddio yn y Gymraeg o'r gronfa o fyfyrwyr sydd wedi astudio Cymraeg Safon Uwch. Mae'r dewis o bynciau sydd ar gael yn y ddarpariaeth ôl-16 wedi cynyddu'n fawr yn y blynyddoedd diwethaf, a bydd y tuedd hwn yn parhau yn sgîl gweithredu'r Mesur Dysgu a Sgiliau (Cymru) 2009. O ganlyniad, mae canran y dysgwyr TGAU sy'n symud ymlaen i astudio Cymraeg Safon Uwch wedi lleihau o 7.9% i 6.7% yn ystod y pum mlynedd ddiwethaf. Mae'r amcanion yn y Strategaeth wedi'u hanelu at sefydlogi'r ffigur hwn yn y lle cyntaf ac yna i wrthdroi'r tuedd hwnnw. Bydd cyflawni targedau Deilliant 2 a Deilliant 5 yn arwain at gynydd sylweddol yn nifer y myfyrwyr â sgiliau iaith uwch yn y Gymraeg.

Rhaglen Weithredu

Monitro'r Strategaeth

Crynodeb o'r gweithredu	I'w weithredu gan Lywodraeth Cynulliad Cymru	Dyddiad dechrau
Monitro mewnol.	Sefydlu Bwrdd Prosiect Strategaeth APADGOS mewnol gyda systemau adrodd.	Mai 2010
Rhanddeiliaid allanol yn ymgysylltu â'r Strategaeth.	Sefydlu Panel Ymgynghorol i gynghori'r Gweinidog ar weithredu'r Strategaeth, gyda chyfarfodydd blynyddol wedi'u cadeirio gan Weinidog PADGO, a chynrychiolaeth i gynnwys uwch gynrychiolwyr o gyrff awdurdod lleol a rhanddeiliaid allweddol eraill.	Gorffennaf – Hydref 2010
Rhanddeiliaid allanol yn ymgysylltu ag agweddau hyfforddiant ar y Strategaeth.	Sefydlu Panel Ymgynghorol ar Hyfforddiant i gynghori APADGOS ar gydlynw a gwella hyfforddiant cychwynnol a pharhaus ar gyfer ymarferwyr cyfrwng Cymraeg a dwieithog, ac eraill sy'n addysgu Cymraeg fel iaith gyntaf neu ail iaith.	Gorffennaf – Hydref 2010
Gwerthusiad allanol o Raglen Weithredu'r Strategaeth.	Comisiynu gwerthusiad annibynnol o'r Rhaglen Weithredu i fwydo i gyfrannu at adolygiad 2015.	Gorffennaf – Hydref 2010

Disgrifiad o'r camau

Cam 1 – Cynllunio ar gyfer gweithredu.

Cam 2 – Gweithredu cychwynnol.

Cam 3 – Gweithredu parhaus neu wedi'i gwblhau.

Nod strategol 1: Gwella'r broses o gynllunio darpariaeth cyfrwng Cymraeg yn y cyfnodau addysg cyn statudol a statudol, ar sail ymateb yn rhagweithiol i'r galw gwybodus ymhlith rhieni

Amcan strategol	Crynodeb o'r gweithredu	I'w weithredu gan Lywodraeth Cynulliad Cymru (LICC)	I'w weithredu gan gyrrff arweiniol eraill mewn partneriaeth â LICC (awdurdodau lleol (ALLau) oni nodir fel arall)	I'w weithredu gan ddarparwyr neu eraill mewn partneriaeth â chyrrff arweiniol	Erbyn 2012	Erbyn 2015
AS1.1	LICC yn gyfrifol am fonitro cynllunio gan ALLau ar gyfer darpariaeth cyfrwng Cymraeg a dwyieithog.	Cymeradwyo a monitro Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg (CSCAau) a gyflwynir gan ALLau yng nghyd-destun gwireddu deilliannau a thargedau'r Strategaeth.	Cynnwys addysg cyfrwng Cymraeg ym mhob strategaeth ac wrth gynllunio. Cyflwyno Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg i LICC i'w monitro'n flynyddol, gyda thargedau lleol cytûn.	Pob ysgol/clwstwr i adlewyrchu cyfeiriad cynllunio strategol ALL a chytuno ar dargedau priodol yn eu prosesau cynllunio a hunanwerthuso.	Cam 2	Cam 3
	Hyrwyddo arferion cynllunio da o fewn ALLau ar gyfer darpariaeth cyfrwng Cymraeg.	Disgwyl sefydlu fforwm addysg cyfrwng Cymraeg o fewn pob ALL i gydlynu gwaith fydd yn arwain at wireddu deilliannau a thargedau'r Strategaeth.	Sefydlu fforwm cyfrwng Cymraeg ym mhob ALL i hyrwyddo arferion da ar draws pob nod craidd Partneriaethau Plant a Phobl Ifanc, gan gynnwys prif randdeiliaid, er mwyn cynllunio i wireddu deilliannau a thargedau'r Strategaeth.	Pob darparwr i gydweithredu â'r fforwm cyfrwng Cymraeg yn ei ALL er mwyn gweithio tuag at ddeilliannau a thargedau a gyfunwyd yn lleol ac a osodwyd gan y fforwm cyfrwng Cymraeg.	Cam 2	Cam 3
AS1.2	Gwella cynllunio a chydlynu rhanbarthol o fewn y pedwar consortia rhanbarthol Cymdeithas Cyfarwyddwyr Addysg Cymru (CCAC).	Sefydlu uned gymorth genedlaethol i gynorthwyo consortia ac ALLau i gydlynu'r gwaith o fesur y galw am ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg a'i chynllunio ar draws rhanbarthau. Hefyd cydlynu hyfforddiant a lledaenu arferion da.	Gwella gweithio traws-ffiniol drwy consortia i gefnogi a chydlynu cynllunio, hyfforddiant a lledaenu arferion da, gan ddefnyddio'r uned gymorth arbenigol genedlaethol.	Penaethiaid a llywodraethwyr pob darparwr i gydweithredu â phrosesau cynllunio consortia rhanbarthol er mwyn cyflawni deilliannau cytûn.	Cam 2	Cam 3
	Gwella cynllunio a lledaenu arferion gorau ar gyfer pob darpariaeth cyfrwng Cymraeg a dwyieithog ar lefel darparwr.	Sicrhau bod darpariaeth cyfrwng Cymraeg a dwyieithog yn cael ei hintegreiddio'n effeithiol wrth weithredu'r Fframwaith Effeithiolrwydd Ysgolion (FFEY).	Integreiddio ystyriaethau cyfrwng Cymraeg a dwyieithog ym mhob agwedd ar y FFEY ar draws ALLau a chonsortia.	Ysgolion i wella cynllunio a dysgu o arferion gorau fel rhan o'u prosesau hunanwerthuso a gwella er mwyn gwireddu deilliannau'r strategaeth.	Cam 2	Cam 3

AS1.4	Gwella cynllunio ar sail arolygon i fesur y galw gan rieni am addysg cyfrwng Cymraeg ar lefel awdurdod lleol a rhanbarthol.	Cydweithio ag ALLau lle y cynigir dewis rhwng darpariaeth cyfrwng Cymraeg a chyfrwng Cymraeg a chyfrwng Saesneg gan anelu at fabwysiadu dulliau cadarn o cadarn o fesur y galw am ddarpariaeth gofal plant ac addysg statudol cyfrwng Cymraeg. Hyrwyddo cysondeb mewn dulliau arolygu drwy ddarparu canllawiau clir, a chynorthwyo i ddatrys problemau ymarferol a thechnegol sy'n codi mewn arolygon rhieni.	Cydweithio ag ALLau lle y cynigir dewis rhwng darpariaeth cyfrwng Cymraeg a chyfrwng Saesneg, mabwysiadu dulliau cadarn o fesur y galw am ddarpariaeth gofal plant ac addysg statudol cyfrwng Cymraeg, a'i darparu, yn unol â chanllawiau cenedlaethol.	Cam 2	Cam 3
	Sefydlu canllawiau clir ar sut y disgwylir i ALLau weithredu'n brydlon ar gasgliadau'r arolygon.	Gweithredu'n brydlon ar gasgliadau arolygon rhieni, yn unol â chanllawiau LICC.		Cam 2	Cam 3
AS1.5	Adolygu darpariaeth a gwasanaethau cyfrwng Cymraeg i ddisgyblion ag anghenion dysgu ychwanegol (ADY), a monitro cynnydd.	Comisiynu diweddariad o'r adolygiad <i>Cydnabod Angen</i> (LICC, 2002), gan adnabod meysydd o arferion gorau, asesu cynnydd ac ystyried y dewisiadau ar gyfer gweithredu pellach.	Sicrhau ystyriaeth ddigonol o ADY wrth gynllunio darpariaeth, a hyrwyddo cydweithredu agosach rhwng ALLau i ddarparu ar gyfer disgyblion ag anghenion prin a'r rhai sydd angen darpariaeth arbenigol.	Cam 1	Cam 2
	Hyrwyddo cynnydd yn y gallu i fanteisio ar ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg ar gyfer y blynyddoedd cynnar a darpariaeth statudol gynradd.	Ystyried y dewisiadau ar gyfer archwilio darpariaeth iaith cyn statudol. Arferion gorau ar gynllunio ar y cyd a rhannu data ar gyfer darpariaeth cyfrwng Cymraeg a dwyieithog i'w cytuno a'u rhannu gydag ALLau a'r sector nas cynhelir.	Rhoi ar waith arferion gorau ar gyfer dulliau effeithiol o gasglu data ac olrhain dilyniant o'r sector gwirfoddol a'r sector preifat i ddarpariaeth statudol cyfrwng Cymraeg a dwyieithog, gan rannu'r data a mapio strategol gyda darparwyr o'r sector gwirfoddol.	Cam 1	Cam 2
AS1.6		Hyrwyddo'r gallu i fanteisio ar ddarpariaeth addysg y blynyddoedd cynnar cyfrwng Cymraeg yng nghymuned y plentyn. Sicrhau bod digon o gyfleoedd gofal plant cyfrwng Cymraeg yn y rhaglen Dechrau'n Deg. Ystyried opsiynau ar gyfer cymorth priodol i'r sector nas cynhelir os oes bylchau posibl.	Materion yn ymwneud â'r Gymraeg gan gynnwys adnoddau ac ariannu i fod yn rhan o waith Partneriaethau Plant a Phobl Ifanc neu Barneriaethau Datblygu'r Blynyddoedd Cynnar a Gofal Plant. Cynnwys y sector nas cynhelir wrth gynllunio ar gyfer y Blynyddoedd Cynnar.	Cam 2	Cam 3
			Darparwyr sector gwirfoddol a sector preifat i ddarparu data cyson ac olrhain dilyniant.		
			Y rhai sy'n cynnig darpariaeth y blynyddoedd cynnar a gofal plant cyfrwng Cymraeg yn y sector nas cynhelir i gydweithio ag ALLau a LICC i adnabod problemau a bylchau posibl yn y ddarpariaeth.		

Amcan strategol	Crynodeb o'r gweithredu	I'w weithredu gan Lywodraeth Cynulliad Cymru (LICC)	I'w weithredu gan gyrrff arweiniol eraill mewn partneriaeth â LICC (awdurdodau lleol (ALLau) oni nodir fel arall)	I'w weithredu gan ddarparwyr neu eraill mewn partneriaeth â chyrrff arweiniol	Erbyn 2012	Erbyn 2015
AS1.7	Adolygu a datblygu'r Rhaglen Drochi a'r canolfannau hwyrddfyddiaid i addysg cyfrwng Cymraeg.	Datblygu ymhellach y Rhaglen Drochi bresennol gan ddarparu addysg drochi ddwys yn y Gymraeg, a hwyluso mynediad hwyr i addysg cyfrwng Cymraeg.	Yng nghyd-destun y cynlluniau trochi peilot presennol, ystyried rhaglenni cydlynol ar gyfer trochi hwyr gan anelu at gynyddu'r gallu i fanteisio ar ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg.	Mwy o ysgolion uwchradd cyfrwng Cymraeg i gymryd rhan yn y gwaith o sefydlu cynlluniau trochi hwyr gan ddilyn canllawiau'r Rhaglen Drochi.	Cam 3	Cam 3
		Parhau i ddatblygu Canolfannau Trochi Iaith i Hwyrddfyddiaid mewn partneriaeth â Bwrdd yr Iaith Gymraeg (ByIG) ac ALLau ac ystyried y dewisiadau ar gyfer y dyfodol.	Cydweithio â LICC/ByIG i adolygu'n barhaus y galw am Ganolfannau Hwyrddfyddiaid, eu pwrpas, eu hyfywedd, eu hariannu a'r mathau o ddarpariaeth a gynnigir ganddynt.	Ysgolion i sicrhau bod hwyrddfyddiaid yn cael cymorth a'u mentora yn dilyn addysg gychwynnol mewn Canolfannau Hwyrddfyddiaid.	Cam 3	Cam 3
AS1.8	Ystyried darpariaeth cyfrwng Cymraeg wrth gynllunio newidiadau i'r ddarpariaeth ysgol.	Ystyried opsiynau ar gyfer canllawiau pellach i ALLau o ran darpariaeth cyfrwng Cymraeg wrth gyflwyno cynigion statudol i newid y ddarpariaeth ysgol.	ALLau i ystyried y galw yn y dyfodol am ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg, a'r gallu i fanteisio arni, wrth gynllunio i newid y ddarpariaeth ysgol, ac wrth wneud cynigion ar gyfer y Rhaglen Ysgolion ar gyfer yr Unfed Ganrif ar Hugain.		Cam 1	Cam 2
AS1.9	Hyrwyddo mynediad i addysg cyfrwng Cymraeg o dan y Mesur Teithio gan Ddysgwyr (Cymru) 2008.	Cadw golwg ar drefniadau teithio ALLau ar gyfer dysgwyr.	Ystyried yr effaith ar addysg a hyfforddiant cyfrwng Cymraeg wrth arfer swyddogaethau o dan y Mesur Teithio gan Ddysgwyr (Cymru) 2008.		Cam 2	Cam 3

AS1.10	Rhoi gwybodaeth glir am addysg cyfrwng Cymraeg a dwyieithog i rieni a gofalwyr:	Cydweithio â rhanddeiliaid i ddarparu canllawiau ar gyfer lledaenu gwybodaeth glir a theg am ddeiliannau ieithyddol gwahanol leoliadau.	Rhoi gwybodaeth glir a theg i rieni a gofalwyr am ddeiliannau ieithyddol mathau gwahanol o leoliadau ysgol.	Darparwyr Gofal Plant/Blynyddoedd Cynnar a phrosbectysau ysgol i gynnwys gwybodaeth glir am natur ieithyddol a chynnwys y ddarpariaeth, gan gynnwys gwybodaeth am ddilyniant.	Cam 2	Cam 3
		Adolygu effeithiolrwydd canllawiau LICC <i>Diffinio Ysgolion yn ôl y ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg</i> (2007).	Cydweithio â LICC i ystyried y ffordd orau o gyflwyno gwybodaeth i rieni yn ôl y diffiniadau yn <i>Diffinio Ysgolion yn ôl y ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg</i> .	Ysgolion i gydweithio ag ALLau i sicrhau bod y ddarpariaeth yn bodloni'r diffiniadau fel y cytunwyd.		Cam 1
AS1.11	Ystyried opsiynau ar gyfer dylanwadu ar gyfeiriad strategol addysg cyfrwng Cymraeg.	Adolygu effeithiolrwydd Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg, ac ystyried y dewisiadau ar gyfer deddfwriaeth yn y dyfodol ar wella cynllunio ar gyfer addysg cyfrwng Cymraeg a dwyieithog.			Cam 1	Cam 2

Nod strategol 2: Gwella'r broses o gynllunio darpariaeth cyfrwng Cymraeg yng nghyfnodau ôl-14 addysg a hyfforddiant, gan ystyried dilyniant ieithyddol a datblygu sgiliau'n barhaus

Amcan strategol	Crynodeb o'r gweithredu	I'w weithredu gan Lywodraeth Cynulliad Cymru (LICC)	I'w weithredu gan gyrff arweiniol eraill mewn partneriaeth â LICC (awdurdodau lleol (ALLau) oni nodir fel arall)	I'w weithredu gan ddarparwyr neu eraill mewn partneriaeth â chyrrff arweiniol	Erbyn 2012	Erbyn 2015
AS2.1	Sicrhau cydymffurfiaeth â'r Mesur Dysgu a Sgiliau (Cymru) (2009).	Monitro'r holl Gynlluniau Datblygu Rhwydwaith Blynyddol ar gyfer darpariaeth cyfrwng Cymraeg i sicrhau eu bod yn cydymffurfio â'r Mesur a chanllawiau cysylltiedig.	Sicrhau bod darpariaeth i ddysgwyr 14–16 oed yn cydymffurfio â'r Mesur.	Rhwydweithiau ardal, ysgolion, sefydliadau addysg bellach (SABau), dysgu seiliedig ar waith (DSW) i sicrhau bod eu darpariaeth ôl-16 yn cydymffurfio â'r Mesur.	Cam 2	Cam 3
		Parhau i ariannu datblygiad darpariaeth alwedigaethol newydd a dulliau arloesol drwy rwydweithiau ardal, yn unol â'r Mesur, ac adolygu'n gyson y prif feysydd â blaenoriaeth i'w datblygu.	Gweithio drwy rwydweithiau ardal 14–19 a Fforymau 14–19 cyfrwng Cymraeg i wneud defnydd effeithiol o ariannu a rhannu arferion gorau, a sicrhau bod meysydd â blaenoriaeth, yn enwedig pynciau galwedigaethol, yn cael eu darparu drwy gyfrwng y Gymraeg.	ALLau, rhwydweithiau ardal, ysgolion, SABau a darparwyr DSW i gydweithredu er mwyn gwneud defnydd effeithiol o ariannu, a darparu cyrsiau mewn meysydd â blaenoriaeth, yn enwedig pynciau galwedigaethol, drwy gyfrwng y Gymraeg neu'n ddwyieithog.	Cam 3	Cam 3
		Adolygu'r data a gasglwyd ar ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg a dwyieithog mewn systemau casglu data 14–19, ac archwilio'r defnydd o ddulliau meincnodi ar gyfer addysg ôl-16.	Casglu a gwneud defnydd da o ddata manwl gywir ar ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg a dwyieithog drwy systemau priodol.	Darparwyr i sicrhau bod data manwl gywir yn cael ei ddarparu ac y gwneir defnydd da ohono.	Cam 1	Cam 2
AS2.2	Datblygu dulliau effeithiol o gynllunio ar gyfer darpariaeth 14–19 cyfrwng Cymraeg drwy fforymau cyfrwng Cymraeg.	Parhau i gydweithio â fforymau cyfrwng Cymraeg rhanbarthol i gynorthwyo cynllunio ar draws ffiniau ALLau.	Cydweithredu â fforymau cyfrwng Cymraeg er mwyn parhau i ddatblygu dulliau gweithredu rhanbarthol ar gyfer prinder darpariaeth 14–19 cyfrwng Cymraeg.	Rhanddeiliaid a darparwyr i gydweithredu drwy fforymau cyfrwng Cymraeg rhanbarthol er mwyn sicrhau datblygiad cynaliadwy o gyrsiau 14–19 cyfrwng Cymraeg a dwyieithog.	Cam 3	Cam 3

AS2.3	Cynyddu darpariaeth cyfrwng Cymraeg a dwyieithog mewn addysg bellach (AB) a DSW.	Cefnogi ColegauCymru i weithredu eu Strategaeth Ddwyieithrwydd. Gwerthuso adroddiadau hunanasesu SABau drwy'r Fframwaith Ansawdd ac Effeithiolrwydd (FfAE) ar sail eu heffeithiolrwydd o ran yr ethos Cymreig a darpariaeth ddwyieithog/cyfrwng Cymraeg.		SABau i gynyddu'r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg a dwyieithog yn unol â Strategaeth Ddwyieithrwydd ColegauCymru, Cynlluniau Iaith Gymraeg SABau ac adroddiadau hunanasesu y FfAE.	Cam 2	Cam 3
		Ymgorffori gofynion penodol ar gyfer polisiau ac addysgu cyfrwng Cymraeg yn y manylebau rhaglen ar gyfer DSW o fis Awst 2011, a monitro fel y bo'n briodol.		Darparwyr DSW i gynyddu'r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg a/neu ddwyieithog yn ôl amodau'r cytundeb o 2011 ac mewn cydweithrediad â rhwydweithiau ardal 14–19 i ddysgwyr o dan 19 oed.	Cam 2	Cam 3
AS2.4	Gwella cynllunio dilyniant ieithyddol i'r cyfnodau ôl-16 ac ôl-19.	Hyrwyddo datblygiad cysiau a chymwysterau sy'n cefnogi ac yn gwella sgiliau Cymraeg i ddysgwyr ôl-16.	ALLau i gynllunio'n effeithiol ar gyfer darpariaeth cyfrwng Cymraeg a dwyieithog ôl-16 o fewn partneriaethau.	Ysgolion, SABau a darparwyr DSW i gydweithio er mwyn datblygu opsiynau ar gyfer gwella sgiliau Cymraeg ôl-16.	Cam 1	Cam 2
	Ystyried barn plant a phobl ifanc am ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg a dwyieithog.	Monitro ymatebion effeithiol i arolygon Llais y Dysgwr o ran cyfleoedd cyfrwng Cymraeg a dwyieithog.		Darparwyr addysg a hyfforddiant i roi sylw dyledus i'r galw gan ddysgwyr am fwy o gyfleoedd cyfrwng Cymraeg a dwyieithog.	Cam 2	Cam 3
AS2.5	Sicrhau bod meini prawf a deiliannau ar gyfer cynigion Trawsnewid yn dangos bod cyfleoedd cyfrwng Cymraeg wedi gwella.	Sicrhau bod datblygu a gwerthuso holl gynigion Trawsnewid y Ddarpariaeth Addysg a Hyfforddiant yn dangos bod darpariaeth cyfrwng Cymraeg yn cael ei chynnal a'i gwella.	Sicrhau bod cynigion Trawsnewid yn dangos bod darpariaeth cyfrwng Cymraeg yn cael ei chynnal a'i gwella, a sicrhau ystyriaeth briodol ar gael effaith gadarnhaol ar ystod ac ansawdd y cyfleoedd cyfrwng Cymraeg i ddysgwyr.		Cam 2	Cam 3

Amcan strategol	Crynodeb o'r gweithredu	I'w weithredu gan Lywodraeth Cynulliad Cymru (LICC)	I'w weithredu gan gyrrff arweiniol eraill mewn partneriaeth â LICC (awdurdodau lleol (ALLau) oni nodir fel arall)	I'w weithredu gan ddarparwyr neu eraill mewn partneriaeth â chyrrff arweiniol	Erbyn 2012	Erbyn 2015
AS2.6	Datblygu fframwaith ar gyfer cydweithredu rhwng darpariaeth addysg uwch (AU) ac ôl-16 cyfrwng Cymraeg.	Cydweithio â phartneriaid sydd â diddordeb i greu fframwaith ar gyfer gweithio ar y cyd ar lwybrau dilyniant effeithiol i ddysgwyr o ddarpariaeth ôl-16 i astudiaethau AU cyfrwng Cymraeg.	Cydweithio â phartneriaid sydd â diddordeb i greu fframwaith ar gyfer gweithio ar y cyd ar lwybrau dilyniant effeithiol i ddysgwyr o ddarpariaeth ôl-16 i astudiaethau AU cyfrwng Cymraeg.	Sefydliadau Addysg Uwch (SAUau) a darparwyr ôl-16 i gydweithredu ar gynllunio ar gyfer dilyniant effeithiol drwy gyfrwng y Gymraeg o ddarpariaeth ôl-16 i AU.	Cam 1	Cam 2
	Blaenoriaethu cyrsiau ac opsiynau sy'n sicrhau'r cyfleoedd mwyaf ar gyfer dilyniant cyfrwng Cymraeg i AU.	Cydweithio â phartneriaid â diddordeb i gytuno ar feysydd â blaenoriaeth lle y gall dysgwyr symud ymlaen o gyrsiau cyfrwng Cymraeg neu ddwyieithog ôl-16 i gyrsiau AU ôl-19.	Y sector AU/Coleg Ffederal i gydweithio â LICC a darparwyr i flaenoriaethu llwybrau dilyniant.	SAUau i gydlynio â Chyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru (CCAU/Coleg Ffederal a darparwyr ôl-16 i flaenoriaethu llwybrau dilyniant yn unol â Chynlluniau Iaith Gymraeg SAUau.	Cam 2	Cam 3
AS2.7	Hyrwyddo datblygiad ymchwil drwy gyfrwng y Gymraeg.	Annog cyrrff ariannu ymchwil i ystyried ymchwil cyfrwng Cymraeg.	Y sector AU a'r Coleg Ffederal i hyrwyddo ymchwil AU drwy gyfrwng y Gymraeg er mwyn codi statws y Gymraeg fel iaith academaidd.	SAUau i hyrwyddo ymchwil AU drwy gyfrwng y Gymraeg.	Cam 1	Cam 3
	Ehangu cyfleoedd ar gyfer addysg cyfrwng Cymraeg mewn Dysgu Oedolion yn y Gymuned (DOG).	Disgwyl i ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg gael ei phrif ffyrddio mewn darpariaeth DOG ehangach.	Sicrhau yr ystyriar darpariaeth cyfrwng Cymraeg wrth gynllunio ar gyfer DOG (ALLau a darparwyr eraill).	Sicrhau yr ystyriar darpariaeth cyfrwng Cymraeg wrth gynllunio ar gyfer DOG (ALLau a darparwyr eraill).	Cam 1	Cam 2
AS2.8		Cynnal arolwg o siaradwyr Cymraeg i sefydlu'r angen am ddarpariaeth Sgiliau Sylfaenol cyfrwng Cymraeg. Parhau i ehangu'r ddarpariaeth Sgiliau Sylfaenol mewn addysg oedolion drwy gyfrwng y Gymraeg.	Cefnogi addysgu Sgiliau Sylfaenol drwy gyfrwng y Gymraeg drwy ymrwymo i'r Adduned Cyflogwr a galluogi dysgu Sgiliau Sylfaenol yn y gweithle.	Cynyddu'r gallu i addysgu Sgiliau Sylfaenol drwy gyfrwng y Gymraeg.	Cam 2	Cam 3

Nod strategol 3: Sicrhau bod pob dysgwr yn datblygu ei sgiliau iaith yn y Gymraeg i'w botensial llawn ac annog dilyniant ieithyddol cadarn o un cyfnod addysg a hyfforddiant i'r nesaf

Amcan strategol	Crynodeb o'r gweithredu	I'w weithredu gan Lywodraeth Cynulliad Cymru (LICC)	I'w weithredu gan gyrff arweiniol (awdurdodau lleol (ALLau) oni nodir fel arall)	I'w weithredu gan ddarparwyr neu eraill mewnartneriaeth â chyrrff arweiniol	Erbyn 2012	Erbyn 2015
AS3.1	Gwella dilyniant ieithyddol ym mhob cyfnod.	Datblygu ymhellach y prosiect Parhad Ieithyddol ByIG er mwyn gwella dilyniant ieithyddol rhwng Cyfnodau Allweddol 2 a 3, a darparu canllawiau arferion gorau. Ystyried dewisiadau ar gyfer Cyfnodau Allweddol 3–4 ac addysg ôl-16.	Prif ffyrddio arferion gorau er mwyn sicrhau dilyniant ieithyddol yn unol â Chynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg (CSCAu) (gweler 1.1). Hyrwyddo trosglwyddo mwy effeithiol rhwng Cyfnodau Allweddol 2 a 3 a Chyfnodau Allweddol 3 a 4.	Gwerthuso darpariaeth gyfredol gyda'r nod o wella dilyniant ieithyddol yn enwedig rhwng Cyfnodau Allweddol 2 a 3 a Chyfnodau Allweddol 3 a 4. Sicrhau bod llywodraethwyr, rhieni a dysgwyr yn cael eu cynnwys.	Cam 2	Cam 3
AS3.2	Gwella sgiliau Cymraeg yn y sector ôl-16, gan gynnwys dosbarthiadau chweched dosbarth, AB, DSW ac AU.	Adeiladu ar gynlluniau peilot 'Cymraeg Galwedigaethol' cyfredol i ddatblygu darpariaeth ar gyfer cyrsiau neu fodiwlau iaith sy'n addas ar gyfer myfyrwyr ôl-16 sy'n dilyn cyrsiau galwedigaethol, ac ymchwilio ymhellach i gyfleoedd ar gyfer dysgu'r Gymraeg ôl-16 yn gyffredinol.	Cyrff sector (Cynghorau Sgiliau Sector (CSSau) a chyrrff gosod safonau) i ddarparu opsiynau ar gyfer gwella sgiliau Cymraeg fel rhan o fframweithiau prentisiaeth a fframweithiau Adeiladu Sgiliau mewn AB a DSW. Sector AU/Coleg Ffederal i ystyried opsiynau ar gyfer dysgu drwy gyfrwng y Gymraeg ar lefel AU.	Darparwyr AB a DSW i gynniig cymorth a chysiau dysgu Cymraeg addas ar gyfer myfyrwyr ôl-16 sy'n siarad Cymraeg.	Cam 2	Cam 3
AS3.3	Codi safonau mewn addysgu a dysgu Cymraeg iaith gyntaf (ar gyfer lleoliadau gyfrwng Cymraeg a dwyieithog).	Adolygu'n barhaus holl ofynion y cwricwlwm a chymwysterau. Sicrhau bod pob menter llythrennedd yn cynnwys llythrennedd Cymraeg, a pharhau i ehangu'r ddarpariaeth Sgiliau Sylfaenol drwy gyfrwng y Gymraeg fel y bo angen. Cydweithio ag Estyn i barhau i fonitro safonau yn y Gymraeg.	ALLau i gymryd camau i wella safonau addysgu a dysgu, gan gau'r bwlch rhwng ac o fewn ysgolion.	Ysgolion i hunanwerthuso drwy'r FfEY a phennu targedau ar gyfer gwella.	Cam 2	Cam 3
		Cydweithio ag ALLau i ystyried y dewisiadau ar gyfer cynyddu eifennau Cymraeg a chyfrwng Cymraeg y cwricwlwm mewn ysgolion dwyieithog er mwyn gwella rhuglder dysgwyr yn y Gymraeg.	Hyrwyddo cyfran uwch o ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg mewn ysgolion dwyieithog, lle y bo'n briodol.	Ysgolion dwyieithog i adolygu natur y cwricwlwm a ddarperir a chydweithio â'r ALL i gynyddu a gwella'r cynnwys cyfrwng Cymraeg a dysgu'r Gymraeg lle y bo'n briodol.	Cam 2	Cam 3

Amcan strategol	Crynodeb o'r gweithredu	I'w weithredu gan Lywodraeth Cynulliad Cymru (LICC)	I'w weithredu gan gyrrff arweiniol eraill mewn partneriaeth â LICC (awdurdodau lleol (ALLau) oni nodir fel arall)	I'w weithredu gan ddarparwyr neu eraill mewn partneriaeth â chyrrff arweiniol	Erbyn 2012	Erbyn 2015
AS3.4	Codi safonau mewn addysgu a dysgu Cymraeg ail iaith (ar gyfer lleoliadau cyfrwng Saesneg).	Fel rhan o gylch gwaith y Gweinidog, gofyn i Estyn gynnal adolygiadau o Faes Dysgu Datblygu'r Gymraeg yn y Cyfnod Sylfaen, a safonau Cymraeg ail iaith yng Nghyfnod Allweddol 2, yn dilyn cyflwyno asesiadau statudol athrawon.	Monitro effaith asesiadau statudol athrawon a'r gofyniad i adrodd i rieni yng Nghyfnod Allweddol 2.	Ysgolion i hunanwerthuso drwy'r FfEY a phennu targedau ar gyfer gwella Cymraeg ail iaith.	Cam 2	Cam 3
		Adolygu'n barhaus y canllawiau a'r deunyddiau hyfforddi sydd ar gael i'w defnyddio gyda dysgwyr 3–16 oed er mwyn hyrwyddo arferion da a hyfforddiant, gyda'r nod o gynyddu'r nifer sy'n dilyn y cwrs TGAU llawn neu'r cyfwerth mewn Cymraeg ail iaith, yn unol ag argymhellion Estyn.	Rhannu arferion da a hyfforddiant ar gyfer y Cyfnod Sylfaen ar sail ALI a chonsortïwm rhanbarthol. Adnabod meysydd o dangyflawniad mewn Cymraeg ail iaith a gweithio drwy'r FfEY er mwyn galluogi ysgolion i bennu nodau ar gyfer gwella.	Rhannu arferion da ac adnabod hyfforddiant drwy'r FfEY. Pennu nodau ar gyfer gwella cyflawniad yn y Gymraeg ar gyfer pob oedran, gan sicrhau amser cwricwlwm digonol, adnoddau a digon o hyfforddiant i athrawon.	Cam 3	Cam 3
		Adnabod arferion gorau, yn enwedig yng Nghyfnodau Allweddol 2 a 3, ac ystyried opsiynau ar gyfer rhaglenni peilot i wella safonau Cymraeg ail iaith.	Cydweithredu â LICC i adnabod arferion gorau a sefydlu cynlluniau peilot.	Ysgolion i geisio gwella safonau drwy ddysgu o gynlluniau peilot LICC/ALI a chasgliadau arferion gorau.	Cam 2	Cam 3
		Ystyried opsiynau ar gyfer hyrwyddo datblygiad asesiadau sgiliau Cymraeg ail iaith eraill yng Nghyfnod Allweddol 4 ac ôl-16, er mwyn gwella sgiliau yn y Gymraeg.	Sefydliadau dyfarnu (SDau) i gydweithio â CSSau/cyrrff gosod safonau a LICC i ystyried asesiadau eraill.	Darparwyr addysg a hyfforddiant i asesu'r galw a hyrwyddo'r asesiadau eraill sydd ar gael fel y bo'n briodol.	Cam 2	Cam 3
AS3.5	Ymchwilio i ddichonoldeb cyflwyno continwwm iaith.	Ystyried dichonoldeb cyflwyno continwwm iaith. Asesu'r posibilïadau o gael fframwaith asesu a chymwysterau sengl, gan dreialu modelau posibl.			Cam 2	Cam 3

AS3.6	Parhau i wella'r cyfleoedd i oedolion sydd am ddysgu Cymraeg.	Parhau i ddatblygu Canolfannau Cymraeg i Oedolion (CiO) drwy fesurau perfformiad cytûn.		Canolfannau CiO i gynllunio ar gyfer cyflwyno darpariaeth newydd a gwell a chynyddu nifer y dysgwyr sy'n dod yn rhugl yn yr iaith.	Cam 2	Cam 2
		Sicrhau meincnodi manwl gywir a phennu targedau ar gyfer darpariaeth CiO yn seiliedig ar adolygiad o systemau casglu data.		Canolfannau CiO i gynyddu'r nifer sy'n dilyn cyrsiau CiO, yn enwedig cyrsiau dwys. Pan fydd meincnodi wedi'i sefydlu, ymateb i'r targedau a bennir.	Cam 2	Cam 2
AS3.7	Gwella ac ehangu'r cyfleoedd ar gyfer dysgu, asesu a gwella sgiliau Cymraeg yn y gweithle.	Cydweithio â phob partner er mwyn gwella dealltwriaeth o'r Gymraeg fel sgil yn y gweithle, a'i gydnabod. Datblygu dull ar-lein ar gyfer asesu sgiliau iaith Gymraeg cyflogaion o fewn y gweithle.	Grŵp Tasg a Gorffen y sector AU i adrodd ar gydnabod sgiliau Cymraeg AU. CSSau/cyrff gosod safonau i ddadansoddi anghenion sgiliau Cymraeg yn unol â Chynlluniau Iaith Gymraeg.	Cyflogwyr i ystyried a chydabod manteision gwella gwasanaeth cwsmeriaid a swyddogaethau eraill drwy gael sgiliau Cymraeg yn y gweithle.	Cam 1	Cam 2
		Cydweithio â phartneriaid i ddatblygu cyrsiau Cymraeg ar gyfer gweithleoedd penodol sydd â gofynion hyfforddiant iaith.	SDau i weithio â LICC i ddatblygu cymwysterau Cymraeg priodol ar gyfer y gweithle.	Canolfannau CiO i sicrhau cynnydd mewn cyrsiau Cymraeg wedi'u teilwra ar gyfer y gweithle.	Cam 2	Cam 3
AS3.8	Codi ymwybyddiaeth o fanteision addysg cyfrwng Cymraeg a dysgu'r iaith ymysg rhandaileiliaid.	Cydweithio â phartneriaid i godi ymwybyddiaeth o fanteision a gwerth sgiliau Cymraeg yn y gweithle, gan dargedu rhieni, gofalgwyr, dysgwyr a chyflogwyr yn arbennig.	Cyrff partner i godi ymwybyddiaeth o werth sgiliau Cymraeg ymysg rhieni a dysgwyr, er mwyn iddynt ystyried y manteision hyn wrth ddewis opsiynau addysg a hyfforddiant.	Cyflogwyr i ystyried manteision cael sgiliau Cymraeg yn y gweithle, ac adlewyrchu hyn yn eu polisiau hyfforddi a recriwtio.	Cam 2	Cam 3

Amcan strategol	Crynodeb o'r gweithredu	I'w weithredu gan Lywodraeth Cynulliad Cymru (LICC)	I'w weithredu gan gyrrff arweiniol (awdurdodau lleol (ALLau) oni nodir fel arall)	I'w weithredu gan ddarparwyr neu eraill mewn partneriaeth â chyrff arweiniol	Erbyn 2012	Erbyn 2015
AS3.9	Gwella addysg, cyngor a chyfarwyddyd gyfaoedd mewn perthynas ag addysg cyfrwng Cymraeg, dysgu'r iaith a chyfleoedd cyflogaeth.	Sicrhau bod y rhai sy'n cynghori ar ddewisiadau pwnc, gwybodaeth gyfaoedd a phrofiad/lleoliadau gwaith yn rhoi negeseuon cadarnhaol cyson am werth sgiliau Cymraeg, astudio drwy gyfrwng y Gymraeg a chyfleoedd cyflogaeth.	Gyrfa Cymru a gwasanaethau cynghori eraill i bwysleisio gwerth sgiliau Cymraeg yn gyson.	Darparwyr addysg a hyfforddiant i hyrwyddo ymwybyddiaeth gynhwysfawr gan bob aelod staff o gyfleoedd cysylltiedig â gwaith a chysylltiedig ag astudio sy'n cynnwys sgiliau Cymraeg, a hwyluso profiad gwaith a lleoliadau cyfrwng Cymraeg lle bynnag y bo'n bosibl.	Cam 2	Cam 2
		Datblygu gweithlu addysgu cyfrwng Cymraeg y dyfodol drwy, er enghraifft, hyrwyddo astudio'r Gymraeg fel pwnc ar Lefel 3 (Safon Uwch) a lefel gradd.	Sector AU/Coleg Ffederal i ystyried camau priodol i gynyddu'r nifer sy'n astudio'r Gymraeg ar lefel gradd.	Rhwydweithiau ardal 14–19 i sicrhau llwybrau dysgu sy'n annog astudio'r Gymraeg ar lefel uwch.	Cam 1	Cam 2

Nod strategol 4: Sicrhau gweithlu addysg cyfrwng Cymraeg wedi'i gynllunio sy'n darparu nifer ddigonol o ymarferwyr ar gyfer pob cyfnod addysg a hyfforddiant, ac sy'n meddu ar sgiliau iaith uchel yn y Gymraeg a chymhwysedd mewn methodolegau addysgu

Amcan strategol	Crynodeb o'r gweithredu	I'w weithredu gan Lywodraeth Cynulliad Cymru (LICC)	I'w weithredu gan gyrrff arweiniol (eraill mewn partneriaeth â LICC (awdurdodau lleol (ALLau) oni nodir fel arall)	I'w weithredu gan ddarparwyr neu eraill mewn partneriaeth â chyrrff arweiniol	Erbyn 2012	Erbyn 2015
AS4.1	Cynllunio ar gyfer nifer ddigonol o ymarferwyr cyfrwng Cymraeg ac iaith Gymraeg addas yn y gweithle.	Modelu'r gweithle ar gyfer niferoedd cyfrwng Cymraeg fel rhan o Gynllun Newid Hyfforddiant Cychwynnol Athrawon (HCA) ac ystyried y dewisiadau ar gyfer ymarferwyr eraill. Parhau i ddarparu'r mentrau recriwtio Cymraeg/cyfrwng Cymraeg presennol ac ystyried opsiynau pellach. Parhau i sicrhau bod unrhyw gytundeb ar hyrwyddo addysgu fel gyfa gan yr Asiantaeth Hyfforddiant a Datblygiad i Ysgolion ar gyfer Cymru yn ystyried darpariaeth cyfrwng Cymraeg.	Sector AU/CCAUC/Coleg Ffederal i ymateb i Gynllun Newid HCA yn seiliedig ar fodelu'r gweithle. Sector AU/Coleg Ffederal: Parhau i gefnogi'r Cynllun Ysgoloriaethau i Raddedigion AU a'r cynllun Cymrodoriaethau Addysgu cyfrwng Cymraeg neu gynlluniau olynol.	Darparwyr HCA yn y sector AU i gynorthwyo gweithredu unrhyw newidiadau yn deillio o fodelu'r gweithle. Pob darparwr hyfforddiant i ystyried polisi recriwtio wedi'i gynllunio ar gyfer ymarferwyr cyfrwng Cymraeg/dwyieithog ac arbenigwyr yn y Gymraeg.	Cam 1	Cam 2
AS4.2	Datblygu hyfforddiant cychwynnol a Datblygiad Proffesiynol Cynnar (DPC) priodol i bob ymarferwr sy'n defnyddio'r Gymraeg mewn addysg.	Ysgogi gwelliannau mewn sgiliau iaith Gymraeg ymarferwyr sy'n bwriadu gweithio yng Nghymru ar lefel gynradd yn ystod eu hyfforddiant cychwynnol neu DPC. Ysgogi gwelliannau mewn methodolegau addysgu cyfrwng Cymraeg/dwyieithog o fewn hyfforddiant cychwynnol a DPC ar gyfer pob cyfnod a sector fel y bo'n briodol.	Sector AU i sicrhau capasiti ac achredu modiwlau priodol yn ôl safonau cenedlaethol.	SAUau, yn enwedig canolfannau HCA, i ddarparu hyfforddiant mewn ymwybyddiaeth iaith, sgiliau Cymraeg a methodolegau cyfrwng Cymraeg/dwyieithog i'r categorïau priodol o ymarferwyr dan hyfforddiant.	Cam 1	Cam 2

Amcan strategol	Crynodeb o'r gweithredu	I'w weithredu gan Lywodraeth Cynulliad Cymru (LICC)	I'w weithredu gan gyrrff arweiniol (awdurdodau lleol (ALLau) oni nodir fel arall)	I'w weithredu gan ddarparwyr neu eraill mewn partneriaeth â chyrff arweiniol	Erbyn 2012	Erbyn 2015
AS4.3		Cydweithio â phartneriaid tuag at sefydlu isafbwynt safon ieithyddol ar gyfer y rhai sy'n dymuno gweithio mewn lleoliadau cyfrwng Cymraeg.			Cam 1	Cam 2
	Datblygu isadeiledd cenedlaethol ar gyfer cyflenwi hyfforddiant Datblygiad Proffesiynol Parhaus (DPP) mewn-swydd yn rhanbarthol ar gyfer sgiliau cyfrwng Cymraeg/dwyieithog a sgiliau Cymraeg ar gyfer pob sector.	Gwella darparu hyfforddiant mewn-swydd drwy gyfrwng y Gymraeg/dwyieithog ac ar gyfer y Gymraeg fel pwnc drwy ddatblygu isadeiledd cydlynol ar lefelau cenedlaethol a rhanbarthol, o fewn cyd-destun adolygiad LICC o DPP.		Pob darparwr hyfforddiant DPP i gydweithredu ac osgoi dyblygu ar sail genedlaethol a rhanbarthol, drwy gydweithio i ymateb i anghenion cyfrwng Cymraeg ac iaith Gymraeg.	Cam 2	Cam 3
		Gwella sgiliau ieithyddol ymarferwyr ym mhob sector drwy roi cyfleoedd i hyfforddi drwy fodelau gwahanol o'r Cynllun Sabothol o fewn fframwaith cenedlaethol.	ALLau i wella sgiliau ieithyddol ymarferwyr drwy adnabod blaenoriaethau ar gyfer hyfforddiant, gan gyfateb â phrosesau cynllunio ar lefel leol a rhanbarthol.	Pob darparwr i wella sgiliau ieithyddol eu hymarferwyr drwy fanteisio ar gyfleoedd hyfforddi yn unol â chynlluniau datblygu sefydliadol, canllawiau awdurdodau lleol ac, i ysgolion, yn unol â'r FfEY.	Cam 3	Cam 3
		Gwella sgiliau ymarferwyr gofal plant a'r Blynnyddoedd Cynnar i sicrhau bod y Cyfnod Sylfaen yn cael ei gyflwyno'n effeithiol ym mhob rhan o Gymru.			Cam 1	Cam 2
		Gwella hyfforddiant mewn-swydd a chymorth i ymarferwyr ysgol o fewn ALLau ac ar draws consortia drwy adeiladu ar waith yr athrawon bro.			Cam 1	Cam 2

AS4.4	Parhau i wella hyfforddiant ac achrediad tiwtoriaid CîO.	Parhau i ganolbwyntio ar ddatblygu fframwaith achrededig o DPP ar gyfer tiwtoriaid CîO, a darparu cymorth ar gyfer y Cymhwyster Cenedlaethol i diwtoriaid CîO.		Canolfannau CîO i sicrhau hyfforddiant digonol ar gyfer eu tiwtoriaid eu hunain a thiwtoriaid trydydd parti.	Cam 3	Cam 3
AS4.5	Cynyddu ymchwil ac ysgolheictod ar fethodolegau addysgu cyfrwng Cymraeg ac addysgu'r iaith mewn addysg.	Cydweithio â phartneriaid i adnabod a chomisynu meysydd â blaenoriaeth ar gyfer ymchwil ac ysgolheictod AU ar fethodolegau addysgu cyfrwng Cymraeg ac addysgu'r iaith mewn addysg, gan gynnwys ymchwil rhyngwladol cysylltiedig ac adnabod dulliau ariannu.	Sector AU, gan gynnwys y Coleg Ffederal arfaethedig, i ystyried opsiynau ar gyfer ymchwil ac ysgolheictod ar fethodolegau addysgu cyfrwng Cymraeg ac addysgu'r iaith mewn addysg, ac adnabod dulliau ariannu.	SAUau i gynorthwyo i adnabod cyfleoedd ar gyfer ymchwil. Sefydliadau sy'n darparu hyfforddiant i ymarferwyr i gysylltu ymchwil â hyfforddiant ac arferion gorau.	Cam 1	Cam 2
AS4.6	Rhannu a datblygu arferion da ymarferwyr, yn seiliedig ar dystiolaeth ac ymchwil.	Drwy'r FfEY a'r FfAE, adnabod a rhannu arferion proffesiynol da mewn darpariaeth cyfrwng Cymraeg, dwyieithog ac addysgu'r Gymraeg o ganlyniad i fonitro hunanasesiad.	Allau i rannu arferion gorau ar sail ALL a chonsortia rhanbarthol, gan weithio gydag ysgolion drwy'r FfEY.	Pob darparwr i gymryd rhan mewn gweithdrefnau hunanasesu o dan y FfEY a'r FfAE, gan anelu at wella darpariaeth cyfrwng Cymraeg/ dwyieithog ac addysgu'r Gymraeg drwy rannu arferion gorau.	Cam 2	Cam 3

Nod strategol 5: Gwella'r dulliau cymorth canolog ar gyfer addysg a hyfforddiant cyfrwng Cymraeg

Amcan strategol	Crynodeb o'r gweithredu	I'w weithredu gan Lywodraeth Cynulliad Cymru (LICC)	I'w weithredu gan gyrff arweiniol (eraill mewn partneriaeth â LICC (awdurdodau lleol (ALLau) oni nodir fel arall)	I'w weithredu gan ddarparwyr neu eraill mewn partneriaeth â chyrrff arweiniol	Erbyn 2012	Erbyn 2015
AS5.1	Annog Sefydliadau Dyfarnu (SDau) i ddatblygu ymhellach ystod, nifer ac argaeledd cymwysterau cyfrwng Cymraeg o bob math, a chymwysterau ar gyfer addysgu Cymraeg.	Annog SDau i gynyddu nifer ac ystod y cymwysterau cyfrwng Cymraeg (o dan lefel AU), mewn ymateb i anghenion dysgwyr a'r sector ac amcanion strategol cenedlaethol. Cydweithio â'r CSSau/cyrrff gosod safonau i fesur ac ymateb i anghenion y sector ar gyfer sgiliau iaith Gymraeg.	SDau a CSSau/cyrrff gosod safonau i gydweithio â LICC i ddatblygu/cymeradwyo cymwysterau mewn ymateb i anghenion dysgwyr a'r sector ac amcanion strategol cenedlaethol.	Darparwyr addysg a hyfforddiant i asesu'r galw a rhoi rhybudd cynnar i LICC a SDau.	Cam 3	Cam 3
		Ystyried opsiynau ar gyfer cynyddu nifer yr aseswyr, dilyswyr a chymedrolwyr cyfrwng Cymraeg.	SDau i gydweithio â LICC i adnabod a defnyddio modelau mwy effeithiol ar gyfer denu a chadw aseswyr, dilyswyr a chymedrolwyr.	Darparwyr addysg a hyfforddiant i gydweithredu â SDau lle y bo'n briodol ar adnabod arbenigedd cyfrwng Cymraeg addas ar gyfer asesu a chymedroli.	Cam 2	Cam 3
		Cynnal y fframwaith cenedlaethol ar gyfer asesu CiO a datblygu cymwysterau pwrpasol ar gyfer y gweithle a'r teulu.	SDau i gydweithio â LICC a chanolfannau CiO i gynnal a datblygu cymwysterau addas.	Canolfannau CiO i asesu'r galw a hyrwyddo'r cymwysterau sydd ar gael er mwyn cynyddu nifer yr ymgeiswyr.	Cam 1	Cam 2
AS5.2	Cynyddu a gwella'r ystod o adnoddau addysgu a dysgu ar gyfer dysgu'r Gymraeg a phynciau drwy gyfrwng y Gymraeg.	Ymestyn y gefnogaeth ar gyfer darparu pob math o adnoddau addysgu a dysgu i gynnwys ymdriniaeth fwy cynhwysfawr o holl bynciau'r cwricwlwm 3–19 a CiO, gan gynnwys pob gallu.		Cyhoeddwy'r sicrhau pob math o ddeunyddiau o safon uchel wedi'u cynhyrchu'n amserol.	Cam 1	Cam 2
		Ymgynghori ag ymarferwyr ar draws pob ystod oedran a phwnc er mwyn adnabod blaenoriaethau ar gyfer deunyddiau yn seiliedig ar anghenion dysgwyr ac ymarferwyr yng nghyd-destun blaenoriaethau cenedlaethol.	Pob parti â diddordeb i gynorthwyo i adnabod blaenoriaethau.	Darparwyr i ryddhau ymarferwyr i gymryd rhan yn y broses o adnabod anghenion.	Cam 3	Cam 3

		Gwella prosesau comisiynu i gwtogi amserlenni er mwyn ymateb i ddatblygiadau newydd yn y cwricwlwm a chymwysterau.	SDau, CSSau/cyrrff gosod safonau a chyhoeddwy i gydweithio â LICC i ateb anghenion newydd ar gyfer adnoddau addysgu a dysgu.	Ymarferwyr i gynnig arweiniad ar anghenion.	Cam 2	Cam 3
		Cynnal prosesau rheoli ansawdd ac ystyried y dewisiadau ar gyfer gwella prosesau er mwyn sicrhau deunyddiau o safon gyson uchel.	Cyhoeddwy a phartneriaid â diddordeb eraill i gydweithio â LICC.	Defnyddwyr a chyhoeddwy i dynnu sylw at welliannau posibl.	Cam 2	Cam 2
AS5.3	Parhau i gefnogi ac adolygu'n barhaus yr anghenion cyfrwng Cymraeg sy'n deillio o ddatblygiadau technolegol newydd.	Mynd i'r afael ag anghenion adnoddau Cymraeg sy'n deillio o ddatblygiadau technolegol parhaus a chadw golwg ar ddatblygiadau technolegol y dyfodol a'r oblygiadau i'r sector cyfrwng Cymraeg.	Pob partner â diddordeb gan gynnwys y Grid Cenedlaethol ar gyfer Dysgu (GCaD) a'r sector AU i gydweithio â LICC ar rannu a datblygu arferion gorau. SDau a chyrrff eraill i roi gwybod i LICC am ddatblygiadau newydd.	Darparwyr addysg a hyfforddiant i adnabod anghenion.	Cam 3	Cam 3
AS5.4	Codi ymwybyddiaeth a hyrwyddo'r defnydd o adnoddau a chymwysterau cyfrwng Cymraeg ac yn y Gymraeg.	Ystyried y dewisiadau ar gyfer gwella marchnata adnoddau a chymwysterau cyfrwng Cymraeg, a'r dewisiadau ar gyfer marchnata adnoddau a chymwysterau ar y cyd.	Cyngor Llyfrau Cymru, cyhoeddwy, SDau, CSSau/cyrrff gosod safonau i gydweithio â LICC i awgrymu opsiynau ar gyfer codi ymwybyddiaeth a hyrwyddo'r hyn sydd ar gael.	Darparwyr addysg a hyfforddiant i dynnu sylw at welliannau posibl.	Cam 1	Cam 2
AS5.5	Sicrhau bod terminoleg Gymraeg wedi'i safoni, gyfoes ar gael i ategu pob agwedd ar ddarpariaeth addysg cyfrwng Cymraeg.	Sefydlu trefniadau gweithio ar y cyd effeithiol ar gyfer datblygu a safoni terminoleg ar gyfer addysg, hyfforddiant a chymwysterau ym mhob pwnc.	BylG, y sector AU, SDau a chyrrff gosod safonau i gyfrannu at drefniadau gweithio ar y cyd.	Darparwyr addysg a hyfforddiant i roi gwybod am yr anghenion a chynorthwyo yn y broses safoni.	Cam 1	Cam 2

Nod strategol 6: Cyfrannu at feithrin ac atgyfnerthu sgiliau iaith yn y Gymraeg mewn teuluoedd ac yn y gymuned

Amcan strategol	Crynodeb o'r gweithredu	I'w weithredu gan Lywodraeth Cynulliad Cymru (LICC)	I'w weithredu gan gyrrff arweiniol eraill mewn partneriaeth â LICC (awdurdodau lleol (ALLau) oni nodir fel arall)	I'w weithredu gan ddarparwyr neu eraill mewn partneriaeth â chyrrff arweiniol	Erbyn 2012	Erbyn 2015
AS6.1	Targedu cyrsiau dysgu Cymraeg a chysiau cyfrwng Cymraeg i rieni, gofaluwr a theuluoedd, yn enwedig rhieni, a gofaluwr â phlant ifanc.	Annog rhanddeiliaid allweddol, darparwyr a SDau i ddatblygu cyrsiau a chymwysterau pwrpasol.	ALLau i sicrhau bod plant a rhieni a gofaluwr mewn lleoliadau cyfrwng Cymraeg yn cael cyfleoedd ar gyfer addysg gymunedol sy'n pontio'r cenedlaethau.	Canolfannau CIO i ddarparu cyrsiau iaith Gymraeg i rieni a theuluoedd yn unol â'r targedau a bennwyd.	Cam 2	Cam 3
AS6.2	Adnabod cyfleoedd ar gyfer cydweithredu ar fentrau i gynyddu cyfleoedd dysgu anffurfiol/heb fod yn ffurfiol o fewn lleoliadau addysg.	Hyrwyddo cyfleoedd dysgu anffurfiol/heb fod yn ffurfiol drwy gyfrwng y Gymraeg mewn pob lleoliad addysg ffurfiol drwy gydweithio â chyrrff allanol.	PPPH i gefnogi cynnydd mewn defnydd anffurfiol a heb fod yn ffurfiol o'r Gymraeg mewn lleoliadau addysg i atgyfnerthu datblygiad ieithyddol.	Darparwyr addysg a hyfforddiant i hyrwyddo cyfleoedd dysgu anffurfiol a heb fod yn ffurfiol cyfrwng Gymraeg.	Cam 1	Cam 2
		Cydweithio â BylG i sicrhau bod canolfannau CIO yn cynllunio ac yn darparu cyfleoedd dysgu anffurfiol gwell ar gyfer oedolion sy'n dysgu Cymraeg.		Canolfannau CIO i gynllunio a darparu cyfleoedd dysgu anffurfiol.	Cam 2	Cam 2
AS6.3	Cynyddu'r cyfleoedd i bobl ifanc gymryd rhan mewn gweithgareddau cyfrwng Cymraeg yn y gymuned.	Disgwyl i PPPH ym mhob ALL i roi cyfle cyfartal i bobl ifanc er mwyn iddynt allu manteisio ar weithgareddau cyfrwng Cymraeg lle bynnag y bônt yn byw yng Nghymru.	PPPH i gynllunio a darparu cyfleoedd anffurfiol a heb fod yn ffurfiol cyfrwng Cymraeg yn y gymuned, gan weithio'n effeithiol mewn partneriaeth â mudiadau gwirfoddol cyfrwng Cymraeg.	Sefydliadau cymunedol a darparwyr i hyrwyddo cyfleoedd dysgu anffurfiol a heb fod yn ffurfiol cyfrwng Cymraeg.	Cam 2	Cam 3
		Cynnwys cyfleoedd Cymraeg mewn safonau cenedlaethol ar gyfer y Gwasanaeth Ieuenctid, gyda dangosyddion perfformiad allweddol.	Gwasanaethau Ieuenctid i gynllunio a darparu cyfleoedd a phrofiadau dysgu anffurfiol a heb fod yn ffurfiol cyfrwng Cymraeg yn unol ag Agor Dau Ddrws.		Cam 2	Cam 3

		Cydweithio â chyrrff â diddordeb i ystyried a chyflawni opsiynau ar gyfer prosiectau penodol i ymestyn dysgu Cymraeg anffurfiol/heb fod yn ffurfiol drwy sefydliadau cenedlaethol a chymunedol.			Cam 1	Cam 2
		Gwella cynllunio'r gweithlu ar gyfer sgiliau dwyieithog yn y Gwasanaeth Ieuenctid a gwasanaethau cymorth ieuenctid eraill, a datblygu hyfforddiant sydd ar gael yn ehangach ar gyfer gwasanaethau ieuenctid cyfrwng Cymraeg.			Cam 2	Cam 2
AS6.4	Gwella dealltwriaeth o berthnasedd sgiliau Cymraeg ar draws cymunedau amrywiol eu diwylliant a chefnidiroedd economaidd-gymdeithasol gwahanol.	Cydweithio â phartneriaid i hyrwyddo ymwybyddiaeth iaith yn y gymuned. Annog y canolfannau CIO i ddarparu sesiynau blasu Cymraeg fel rhan o'u strategaethau ehangu cyfranogiad.			Cam 1	Cam 2
		Ystyried opsiynau ar gyfer datblygu Cymraeg fel iaith Ychwanegol a Chymraeg ar gyfer Siaradwyr Ieithoedd Eraill.			Cam 1	Cam 2

Rhestr o fyrfoddau

AB	addysg bellach		
ADY	anghenion dysgu ychwanegol		
ALLau	awdurdodau lleol		
APADGOS	Yr Adran Plant, Addysg, Dysgu Gydol Oes a Sgiliau		
AU	addysg uwch		
ByIG	Bwrdd yr Iaith Gymraeg		
CCAUC	Cyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru		
CiO	Cymraeg i Oedolion		
CSCA	Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg		
CSSau	Cynghorau Sgiliau Sector		
		DOG	dysgu oedolion yn y gymuned
		DPP	Datblygiad Proffesiynol Parhaus
		DSW	dysgu seiliedig ar waith
		FfEA	Fframwaith Effeithiolrwydd Ansawdd
		FfEY	Fframwaith Effeithiolrwydd Ysgolion
		HCA	hyfforddiant cychwynnol athrawon
		LICC	Llywodraeth Cynulliad Cymru
		PPPhI	Partneriaethau Plant a Phobl Ifanc
		SAB	sefydliad addysg bellach
		SDau	sefydliadau dyfarnu